

Švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo gairės energijos tiekėjams

2021, Vilnius

Dokumentas	ŠVIETIMO IR KONSULTAVIMO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO GAIRĖS ENERGIJOS TIEKĖJAMS
Sudarymo data	2022-03-31
Aprašas	<p>Šiame dokumente pateikiama informacija, kuri padės energijos tiekėjams geriau suprasti švietimo ir konsultavimo svarbą ir prasmę, veiksmingų švietimo ir konsultavimo priemonių, planavimą ir kūrimą, švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymą, kiekvieno švietimo ir konsultavimo priemonių tipo aprašymą, dažniausiai pasitaikančias klaidas ir kaip jų išvengti.</p> <p>Dokumentas apžvelgia švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo praktikas ir esminius aspektus.</p>
Versija	0.9
Parengė	<p>VšĮ Lietuvos energetikos agentūra, Energijos vartojimo efektyvumo skyrius Agnė Stonienė Laima Narsutytė Aistė Modestavičienė Laura Juršėnaitė dr. Karolis Januševičius (rengimo vadovas)</p>
Recenzavo	<p>VšĮ Lietuvos energetikos agentūra, Energijos vartojimo efektyvumo skyrius dr. Ričardas Masiulionis</p>

Turinys

Sąvokos ir sutrumpinimai.....	4
1. Dokumento paskirtis	6
2. Švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo raida.....	8
3. Pasaulio šalių praktika energetinio vartotojų elgesio keitime	11
4. Vartotojų švietimo ir konsultavimo esmė (prasmė)	14
5. Švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymo eiga	16
6. Veiksmingų priemonių planavimas ir kūrimas	19
6.1. Teoriniai principai.....	19
6.2. Priemonių planavimo eiga	19
6.3. Vartotojų suskirstymas.....	20
6.4. Vartotojo profilio ir naudų analizė.....	20
6.5. Vartotojo kelionė.....	21
6.6. Žinučių formavimas ir komunikacijos planas	23
6.7. Žinutės kūrimas	23
7. Švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymas.....	26
7.1. Sutaupytos energijos skaičiavimai	26
7.2. Informacijos skelbimas interneto svetainėje	29
7.3. Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose arba informacijos skelbimas televizijoje ar radijo laidose	29
7.4. Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu	30
7.5. Viešinio renginys, apimantis energijos vartojimo efektyvumo didinimą.....	31
7.6. Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą	32
7.7. Konsultacijos atvykus pas vartotoją	32
7.8. Energijos matuoklių ar kitokios matavimo įrangos skolinimas	33
7.9. Energetinių sistemų ir įrenginių efektyvaus eksploatavimo mokymai.....	33
8. Veiklos vykdymo pagrindimas	35
Šaltiniai	37
Priedai	38
1 priedas. Ataskaitos formos paruošimas ir pagrindinių duomenų apie energijos tiekėją pildymas ..	38
2 priedas. Bendrosios formos naudojimo gairės	38
3 priedas. Informacijos apie švietimo ir konsultavimo priemonę pildymas	41

Sąvokos ir sutrumpinimai

Galutinė energija – energija, pateikta pramonės, statybos, žemės ūkio, kitų ekonominės veiklos rūšių įmonių galutiniams vartotojams ir namų ūkiams.

Galutinės energijos suvartojimas – visas galutinės energijos, išskyrus energetikos veiklai skirtą energiją, kiekis.

Energetikos ministerija – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija.

Energijos tiekėjas – energijos tiekimo įmonė.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonė – priemonė, kuri sumažina energijos suvartojimą dėl technologinių, elgsenos ir (arba) fiskalinės politikos priemonių taikymo.

LEA – Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra.

Metinė ataskaita – energijos tiekėjo kasmet iki vasario 15 d. už praėjusiais metais įgyvendintas švietimo ir konsultavimo priemonės LEA pateikiama ataskaita.

NECP – Lietuvos Respublikos Nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas 2021-2030 metams.

Pirminė energija – gamtinių išteklių energija: organiniame kure (naftoje, durpėse, biomasėje ir pan.) sukaupta energija, branduolinė (atominė) energija, vandens potencinė energija, vėjo, saulės, geoterminei, cheminių procesų energija.

Pirminės energijos suvartojimas – šalies bendrosios energijos vidaus sąnaudos, išskyrus vartojimą ne energetikos reikmėms.

Sutaupytos energijos apskaičiavimo aprašas – Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 1-320 patvirtintas Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupytos energijos apskaičiavimo ir priežiūros tvarkos aprašas.

Sutaupyta energija – energijos kiekis, nustatomas matuojant ir (arba) įvertinant energijos suvartojimą prieš įgyvendinant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonę ir ją įgyvendinus ir prireikus perskaičiuojamas įvertinant aplinkos sąlygų pokytį, darantį poveikį energijos suvartojimui.

ŠKP - Švietimo ir konsultavimo priemonė.

Švietimo konsultavimo susitarimų aprašas – Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 patvirtintas Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašas.

Vartotojas – galutinės energijos vartotojas.

Vartotojų elgsena – vartotojų elgsenio pokyčiai mažinantys energijos vartojimą.

Vartotojų elgseną keičianti intervencija – energijos tiekėjų švietimo ir konsultavimo veiklos, kurios turi pasiekti vartotojus ir skatinti juos diegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, įgyvendinti patarimus, kurių poveikis yra galutinės energijos suvartojimo mažinimas,

todėl visos švietimo ir konsultavimo veiklos turi realiai prisidėti prie vartotojų elgsenos keitimo ir energijos suvartojimo mažėjimo.

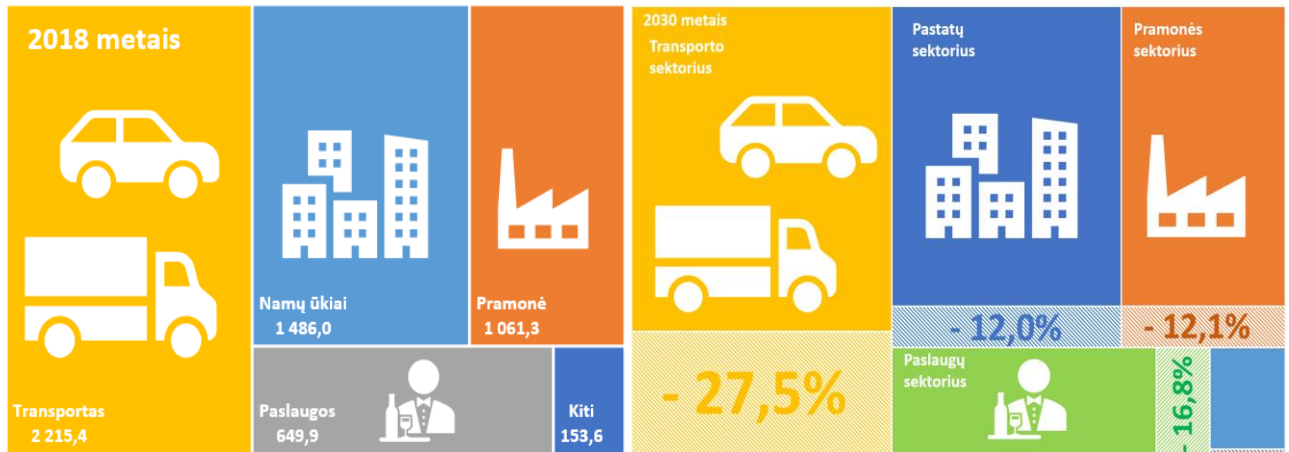
VERT - Valstybinė energetikos reguliavimo taryba.

Vertinimo tvarkos aprašas – VŠĮ Lietuvos energetikos agentūros direktoriaus 2021 m. vasario 22 d. įsakymu Nr. V-8 patvirtintas Energijos sutaupymo susitarimų ir energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų vykdymo vertinimo bei ataskaitų rengimo tvarkos aprašas.

Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra – paskirta vykdyti įgaliotosios įstaigos funkcijas ir vykdyti pagal Švietimo konsultavimo susitarimų aprašą teikiamų ataskaitų patikrinimą, analizę, duomenų kaupimą ir sisteminimą bei apibendrinimą.

1. Dokumento paskirtis

Energijos vartojimo efektyvumo priemonės indėlis į bendrus Lietuvos Respublikos Nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų plano (toliau – NECP) tikslus:

1 pav. Lietuvos energijos balansas 2018 metais (ktne) ir planuojami pokyčiai 2030 metais

Pastabos: energijos kiekis ktne, sektorių reprezentuojantis plotas yra proporcingas energijos balanso dedamosios kiekiui. Užtūsuotas plotas 2030 metų rodo planuojama metinį energijos vartojimo sumažėjimą.

Siekiant įgyvendinti užsibrėžtus energijos vartojimo efektyvumo politikos priemonių tikslus (iki 2030 m. suminiu būdu sutaupyti 27,28 TWh) numatoma ir toliau tęsti neefektyvių gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatų renovaciją, didinti vartotojų švietimą ir gerinti įmonių energijos vartojimo efektyvumo rodiklius. Planuojamos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės iki 2030 metų (pavaizduota 1 pav. Lietuvos energijos balansas 2018 metais ir planuojami pokyčiai 2030 metais):

- Vartotojų švietimas ir konsultavimas 3 TWh (2021-2030);
- Daugiabučių modernizavimas 1,9 TWh (2021-2023) +3,6 TWh (2023-2030);
- Daugiabučių šildymo ir karšto vandens modernizavimas 0,55 TWh (2021-2030);
- Viešųjų pastatų atnaujinimas 0,19 TWh (2021-2023);
- Kitos priemonės.

Vienas iš Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje nustatytų principų, kuriais vadovaujantis Lietuvoje bus toliau vykdomas energijos vartojimo efektyvumo didinimas – aktyvus energijos vartotojų mokymas ir švietimas. Kadangi energijos vartotojai, keisdami savo elgseną ir įpročius, gali prisidėti prie energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslų, energijos vartotojų mokymas ir švietimas turi būti stiprinamas.

Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme numatyta, kad švietimas ir konsultavimas, kurie skatina diegti energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, ir kurių poveikis yra galutinės energijos suvartojimo mažinimas, yra viena iš energijos vartojimo efektyvumo didinimo politikos priemonių. Taip pat įstatyme numatyta, kad energijos tiekėjai su Energetikos ministerija sudaro viešai skelbiamus susitarimus dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo.

Sudaromų susitarimų tikslas – šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą.

Šiame dokumente pateikiama informacija, kuri padės energijos tiekėjams geriau suprasti švietimo ir konsultavimo svarbą ir prasmę, veiksmingų ŠKP planavimą ir kūrimą, švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymą, kiekvieno ŠKP tipo aprašymą, dažniausiai pasitaikančias klaidas ir kaip jų išvengti.

Dokumentas apžvelgia ŠKP įgyvendinimo praktikas ir esminius aspektus, kurie gali būti apibendrinti šiomis tematinėmis sritimis:

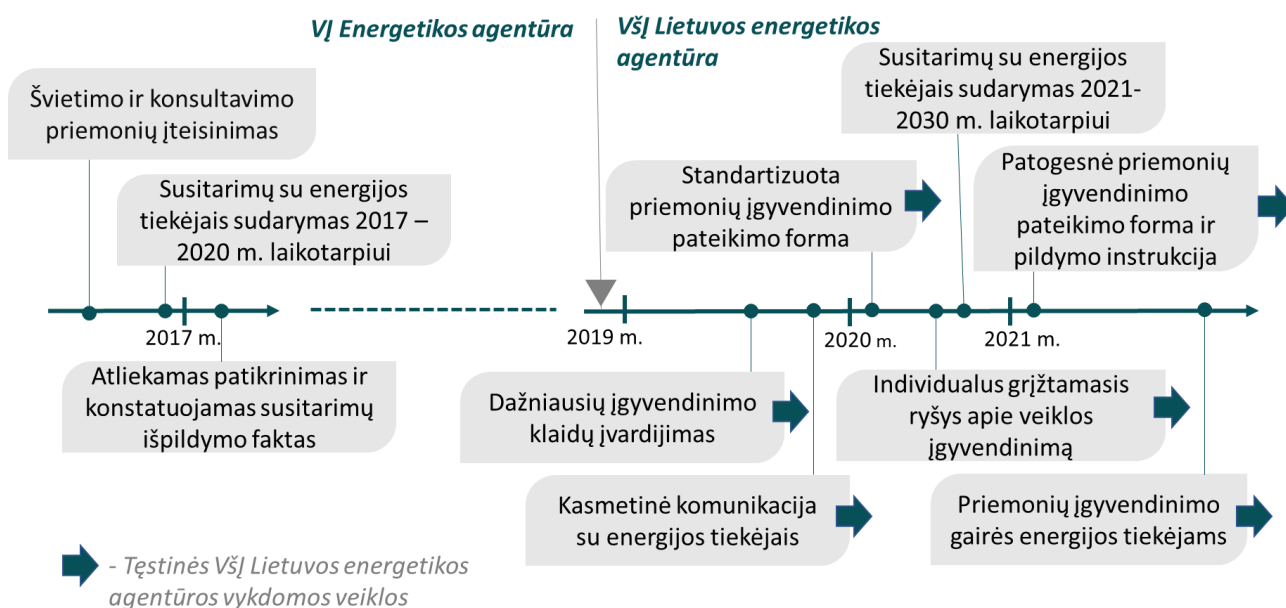
2 pav. Švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo gairių tematinės sritys

Dokumento turinys yra rekomendacinio, paaiškinamojo pobūdžio – esant prieštaravimams tarp šio dokumento ir teisės aktų - aktualios teisės aktų redakcijos turi prioritetą.

2. Švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo raida

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 8 str. nuostatas ir vadovaujantis Švietimo konsultavimo susitarimų aprašu, 2017 m. pradėta vartotojų švietimo ir konsultavimo veikla. Vykdam švietimo ir konsultavimo susitarimus, į vartotojų elgsenos keitimą ir energijos vartojimo efektyvumo didinimą orientuotos vartotojų ŠKP ir jų įgyvendinimas yra nuolatos tobulinami.

3 pav. pateikiama švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo nuo 2017 m. raida.

3 pav. Švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimo nuo 2017 m. raida

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 8 straipsnio ir Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo nuostatomis, tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir energijos tiekimo įmonių sudaromi energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimai dėl galutinės energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo didinant energijos vartojimo efektyvumą.

Susitarimų sudarymo tikslas – **šviesti ir konsultuoti** vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą. Pradinis vartotojų švietimo ir konsultavimo, didinant energijos vartojimo efektyvumą, proceso etapas - tai susitarimų tarp Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos ir energijos tiekimo įmonių pasirašymas.

Energijos tiekėjas, vadovaudamasis Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo priede pateikta pavyzdine forma, parengia susitarimo projektą. Susitarime gali būti įtraukiamos ir kitos sąlygos, susijusios su švietimo konsultavimo nuostatų įgyvendinimo detalizavimu.

Parengtą susitarimo projektą tiekėjas pateikia vertinti VŠĮ Lietuvos energetikos agentūrai (toliau – LEA).

LEA atlikdama susitarimo projekto patikrą, vertina:

- susitarimo projekte nurodytų priemonių atitikimą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 1-320 „Dėl Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupyto energijos apskaičiavimo ir priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintame Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupyto energijos apskaičiavimo ir priežiūros tvarkos apraše numatytoms priemonėms ir priemonių tipo dubliavimo tai pačiai vartotojų tikslinei grupei faktą;

- susitarimo projekte nurodytų priemonių rodiklių pateikimą (tikslinė grupė, pastarosios dydis, numatomos išlaidos ir pan.);

- susitarimo projekte nurodytų priemonių sukuriamo efekto preliminarų atitikimą įsipareigojimui sutaupyti 1 procentą tiekėjo patiektos energijos kiekio jo galutinės energijos vartotojams Lietuvos Respublikoje per ataskaitinius kalendorinius metus.

Atlikusi patikrą, LEA teikia energijos tiekėjui paaiškinimus, pastabas, pasiūlymus ir komentarus susitarimo koregavimui.

Pagal pastabas pakoreguotą susitarimo projektą energijos tiekėjas pakartotinai teikia LEA.

Energijos tiekėjui tinkamai parengus susitarimo projektą, LEA jį informuoja apie tai ir suteikia informaciją dėl susitarimo pasirašymo eigos.

Tiekėjas su LEA suderintą susitarimą pasirašo ir teikia pasirašymui Lietuvos energetikos ministerijai.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai pasirašius, susitarimas siunčiamas energijos tiekėjui.

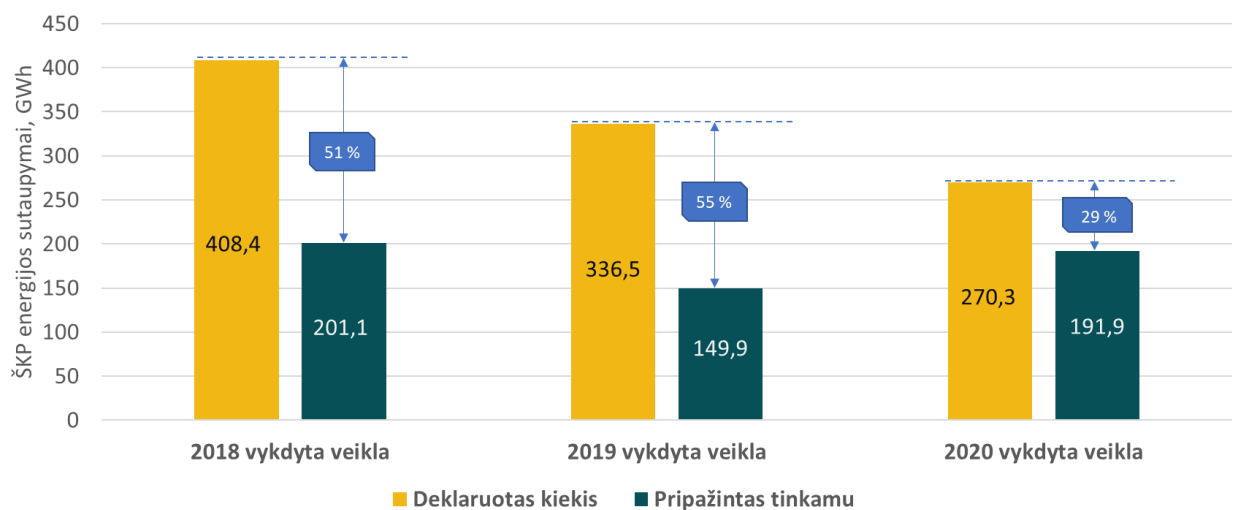
Pasirašyti susitarimai gali būti atnaujinami. Atnaujinto susitarimo pasirašymas vyksta tokia pat tvarka.

LEA ėmus vykdyti įgaliosios įstaigos funkcijas, buvo nustatyta, kad ši efektyvumo didinimo priemonė gali būti įgyvendinama sklandžiau ir rezultatyviau. Siekiant užtikrinti sklandesnę priemonės įgyvendinimą, kuris yra svarbus siekiant didinti Lietuvos gyventojų energetinį raštingumą ir skatinti racionalių su energijos vartojimu susijusių sprendimų priėmimą, LEA ėmėsi šių priemonių įgyvendinimo veiksmų:

- Sistemingas dažniausiai pasitaikančių klaidų įvardijimas;
- Kasmetinė komunikacija su energijos tiekėjais, pristatant atliktų patikrinimų rezultatus ir atsakant į aktualius klausimus;
- Individualus grįžtamasis ryšys energijos tiekėjui įvardijant konkrečios ŠKP įgyvendinimui reikalingas korekcijas;
- Galimybė energijos tiekėjams patikslinti pateiktą veiklos vykdymo dokumentaciją reaguojant į išsakytas pastabas ir pasiūlytus tikslinimus;

- Standartizuota informacijos pateikimo forma, supaprastinanti ir palengvinanti informacijos pateikimą energijos tiekėjui (kartu su detalia naudojimo instrukcija);
- Švietimo ir konsultavimo susitarimų tarp energijos tiekėjo ir Energetikos ministerijos naujam laikotarpiui derinimas, užtikrinant susitarimų nuoseklumą ir vienareikšmiškumą;
- ŠKP įgyvendinimo brandos didinimas pateikiant koncentruotą informaciją įgyvendinimo gido pavidalu.

Šie veiksmai nukreipti į sklandesnį ŠKP įgyvendinimą, užtikrinant, kad įgyvendintos veiklos būtų tinkamai pagrįstos ir užskaitomos kaip tinkamos. 4 pav. matoma paskutiniųjų 3 metų veiklos įgyvendinimo sklandumą indikuojantis skirtumas tarp energijos tiekėjų deklaruotų ir tinkamais pripažįstamų energijos sutaupymų.

4 pav. Paskutiniųjų 3 metų veiklos įgyvendinimo sklandumą indikuojantis skirtumas tarp energijos tiekėjų deklaruotų ir tinkamais pripažįstamų energijos sutaupymų

3. Pasaulio šalių praktika energetinio vartotojų elgesio keitime

Europos Sąjunga, siekdama kurti dekarbonizuotą visuomenę, iki 2030 m. užsibrėžė energijos vartojimą sumažinti bent jau iki 32,5 % (neapsiribojant). Lietuvoje energijos vartojimo efektyvumo didinimo tikslai ir pirmumo principas įteisinti Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme.

Siekiant užtikrinti, kad visi galutinės energijos vartotojai gautų informaciją apie energijos vartojimo efektyvumo priemones, pratęsimas įpareigojimas energijos tiekėjams sudaryti susitarimus su Energetikos ministerija dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo laikotarpiui iki 2030 m. Lietuvoje įvardinamos švietimo ir konsultavimo priemonės/veiklos, pasaulio praktikoje dar vadinamos minkštosiomis priemonėmis, yra priskiriamos prie vartotojų energetinio sąmoningumo ir elgesio keitimo veiksmy.

Jungtinių Amerikos Valstijų bendrovė „Opower“ įgyvendina namų energijos ataskaitų teikimo programą, kurioje pateikiama lyginamoji vartojimo informacija, rodanti, koks yra konkretaus vartotojo energijos suvartojimas lyginant su panašų energijos suvartojimo kieki turinčiais kaimynais. Šį suvartojimo kaimynystės palyginimą lydi suasmeninti atsiliepimai apie tai, kaip konkretus namų ūkis naudoja energiją, ir pateikiami jam pritaikyti pasiūlymai, kaip švaistyti mažiau energijos ir sutaupyti pinigų. Mažiausiai devyni nepriklausomi vertinimai parodė pastovų vidutinį energijos sutaupymą maždaug 2–3 %¹.

Namų energijos ataskaitų programa taikoma Jungtinėse Amerikos Valstijose, Airijoje gali būti neefektyvi Europoje dėl vyraujančio kitokio klimato, o ir energijos tiekimas Europoje paprastai yra efektyvesnis nei JAV.

Vartotojų elgseną keičianti intervencija generuoja nemažą energijos sutaupymo potencialą aktualų **Airijoje**²:

- Paskatinus namų ūkius nustatyti realius energijos taupymo tikslus ir paprašius jų viešai įsipareigoti siekti šių tikslų, per trumpą laiką elektros energijos suvartojimas galėtų sumažėti maždaug 10 %. Norint nustatyti, ar šie taupymai išlieka ilgalaikiai, reikia daugiau tyrimų;
- Airijos namų ūkiams teikiant grįžtamąjį ryšį apie energijos suvartojimą per išmaniųjų apskaitos prietaisų ekranus ir patobulintas sąskaitas, bus sutaupyta iki 3 % elektros energijos;
- Teikiant nemokamas namų ūkiams energijos konsultacijas/auditus ir energijos taupymo priemonių suvestinę ataskaitą, skatinama taupyti energiją ir investuoti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Vienos valandos konsultacija namų ūkyje (vizito metu) ir pritaikyti patarimai gali sutaupyti 2,7–5,5 % energijos;
- Vartotojų grupių varžybos, siekiant finansinio paskatinimo, turėtų būti parengtos su nuostatomis, užtikrinančiomis, kad varžybose atsilikę namų ūkiai nebūtų demotyvuojami;

¹Behaviour Change and Energy Use:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/48123/2135-behaviour-change-and-energy-use.pdf

² Changing energy behaviour – what works?: <https://www.seai.ie/publications/Changing-Energy-Behaviour.-What-Works..pdf>

- Įrangos naudojimo laiko tarifai (kurie teikia vartotojams informaciją apie tai, kada energiją brangu/nebrangu naudoti) skatina namų ūkius naudoti mažiau energijos arba pereiti prie naudojimo ne piko metu. Didesni energijos sutaupymai (3,2 %) gaunami, kai tarifai derinami su išmaniosios apskaitos parodymais. Piko metu energijos suvartojimas sumažėjo 11,3 %;
- Efektyviausios priemonės skatinančios darbuotojus verslo įmonėse taupyti energiją trumpuoju laikotarpiu yra energijos taupymo konkurencija ir viešai matomų atsiliepimų teikimas, lyginant vieno darbuotojo energijos suvartojimą su kolegų energijos suvartojimu. Tipiškas sutaupymas yra maždaug 10 % – tai įvertinta patikimais atsitiktinių imčių vertinimais su ilgais stebėjimo laikotarpiais;
- Užtikrinant įmonėms nemokamus nepriklausomus energijos auditus ar konsultacijas padidės investicijos į energijos vartojimo efektyvumo priemones.

Suomija įvertino informacijos apie buitinės elektros energijos vartojimą **Suomijos namų ūkiuose** efektyvumą. Atliko atsitiktinių imčių eksperimentą³, norėdami ištirti, ar

- 1) el. paštu siunčiami energijos taupymo patarimai;
- 2) internetinė energijos paslaugų platforma;
- 3) nuostata, nuolat atnaujinanti lyginamąją informaciją apie elektros energijos vartojimą, daro įtaką namų ūkių elektros energijos suvartojimui.

Atlikus analizę buvo ištirta, kad informacinių procedūrų numatomas poveikis svyravo nuo 2 % iki daugiau kaip 7 %, o patikimesni rezultatai rodo, kad sutaupoma 2–4 % energijos. Poveikis priklauso nuo turinio specifikos, o priemonės skiriasi jų taikymo imtimi.

Vienas iš Europos Sąjungos „Horizon2020“ finansavimo platformos projektų yra ASSIST2gether projektas, kurio tikslas – kovoti su energijos nepriteklumi vykdant bandomuosius veiksmus, kuriais siekiama didinti vartotojų supratimą apie energijos vartojimo efektyvumą ir pakeisti jų vartojimo įpročius. **Italijoje**⁴ 122 apmokyti namų energetikos patarėjai skirtingiems sektoriams vykdė pagrindines veiklos rūšis:

- Informacijos sklaidos/įtraukiamoji veikla, kurios tikslas – informuoti žmones apie projektą ir bendrai informuoti apie energijos vartojimo efektyvumą forumuose, seminaruose, švietimo veiklos pažeidžiamiesiems vartotojams;
- Bandomieji veiksmai, specialiai skirti pažeidžiamiesiems vartotojams paremti, analizuojant sąskaitas už energiją ir vartojimo įpročius bei pritaikant individualų patarimą energijos vartojimo optimizavimui.

Nustatyta, kad vykdant informacijos sklaidos ar įtraukiamąją veiklą, projekte dalyvaujančiuose namų ūkiuose sutaupoma 2 % energijos.

³ The Effect of Information Nudges on Energy Savings: Observation from a Randomized Field Experiment in Finland: https://c2e2.unepdtu.org/kms_object/the-effect-of-information-nudges-on-energy-saving-observations-from-a-randomized-field-experiment-in-finland/;

⁴ Mitigation of Energy Poverty Through Consumers Behavior: Pilot Actions in Italy: https://c2e2.unepdtu.org/kms_object/mitigation-of-energy-poverty-through-consumers-behaviour-pilot-actions-in-italy/

Rezultatai tiksliau įvertinami tik vykdant bandomuosius veiksmus. Energijos taupymo rodiklis (ESI) sukurtas siekiant atsižvelgti į visus skirtingus veiksnius, galinčius pagerinti pažeidžiamų vartotojų gyvenimą: energijos sutaupymas, komforto rodiklis, pinigų taupymo rodiklis. Vidutinis ESI nustatytas 5,5 %.

1 lentelė. Pasaulio šalių praktiką energetinio vartotojų elgesio keitime apibendrinanti lentelė

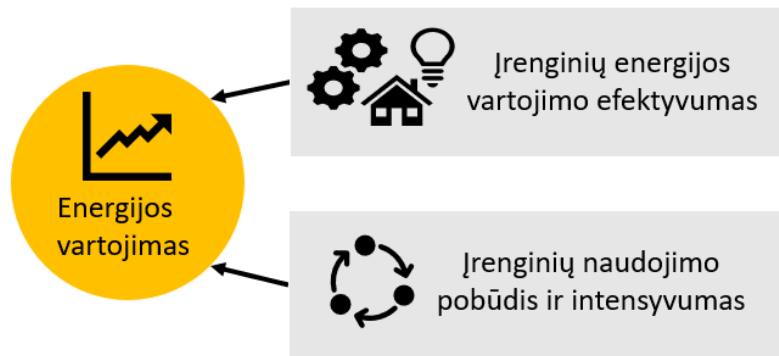
Nr.	Priemonė	Šalis	Energijos rūšis	Energijos taupymo poveikis	Metai	Tyrimo imtis
1.	Lyginamoji vartojimo informacija, rodanti, koks yra vartotojo energijos suvartojimas lyginant su panašiais kaimynais, suasmeninti atsiliepimai ir pritaikyti pasiūlymai.	JAV	Elektros energija	2-3 %	2011	600.000 namų ūkių
2.	Namų ūkiams nustatyti realius energijos taupymo tikslus ir viešai įsipareigoti jų laikytis.	Airija	Energija	iki 10 %	2018	
3.	Išmanioji energijos apskaita realiu laiku.	Airija	Energija	3 %	2011	
4.	Nemokamos namų ūkių energijos konsultacijos/auditai ir energijos taupymo priemonių suvestinė ataskaita.	Airija	Energija	2,7-5,5 %	2015	
5.	Informacija apie įrangos naudojimo laiko tarifus, skatinančius pereiti prie naudojimo ne piko metu + išmanioji apskaita.	Airija	Energija	3,2 %	2011	
6.	Energijos taupymo konkurencija tarp darbuotojų verslo įmonėse ir viešai matomų atsiliepimų teikimas.	Airija	Energija	~10 %**	2015	93 darbuotojai
7.	El. paštu siunčiami energijos taupymo patarimai.	Suomija	Energija	2-4 %*	2020	395 dalyviai
8.	Internetinė energijos paslaugų platforma.	Suomija	Energija	2-4 %*	2020	395 dalyviai
9.	Nuostata, nuolat atnaujinanti lyginamąją informaciją apie elektros energijos vartojimą.	Suomija	Energija	2-4 %*	2020	395 dalyviai
10.	Bendri patarimai apie energijos vartojimo efektyvumą forumuose, seminaruose.	Italija	Energija	2 %	2020	172 vartotojai
11.	Analizuojant sąskaitas už energiją ir vartojimo įpročius pritaikomi individualūs patarimai energijos vartojimo optimizavimui.	Italija	Energija	5,5 %	2020	172 vartotojai

* - poveikis priklauso nuo priemonės turinio specifikos ir taikymo imties

** - poveikis trumpuoju laikotarpiu, ilguoju laikotarpiu reikia tyrimų

4. Vartotojų švietimo ir konsultavimo esmė (prasmė)

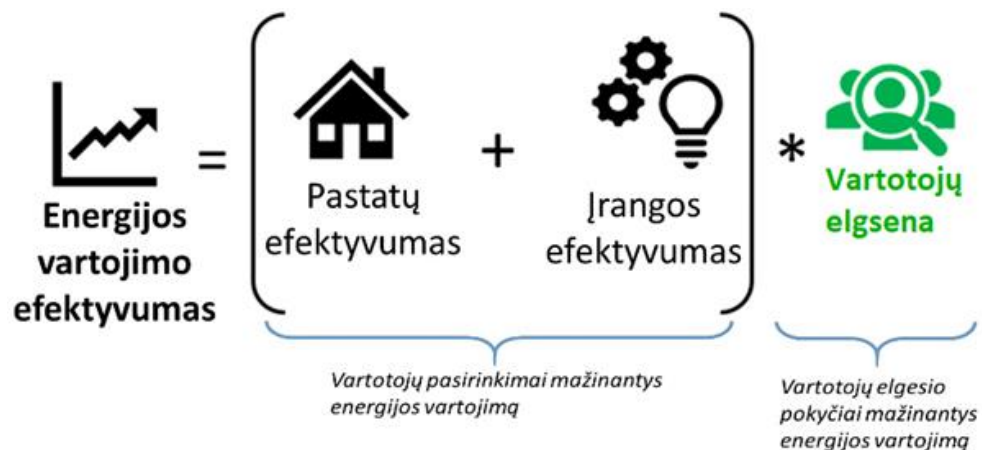
Energijos suvartojimui didelę įtaką daro įrenginių energijos vartojimo efektyvumas, dėl to didžiausias dėmesys skiriamas efektyvių fizinių įrenginių diegimui. Mokslinių tyrimų metu nustatytas energijos našumo nuokrypio reiškinys, kai numatomas ir faktinis energijos taupymas nesutampa.

5 pav. Energijos vartojimą lemiantys veiksniai, bendruoju atveju.

Netinkami vartotojų veiksmai turi įtakos prognozuojamos ir faktinės energijos sutaupymo nesutapimui, nevertinant su įrenginių efektyvumu susijusias problemas. Nemodernizuotų pastatų atveju neatsakingas vartotojo elgesys gali turėti įtakos šiluminio komforto mažėjimui ir didesniai energijos suvartojimui.

Energijos vartojimo efektyvumo išraišką galima iliustruoti 6 paveikslu.

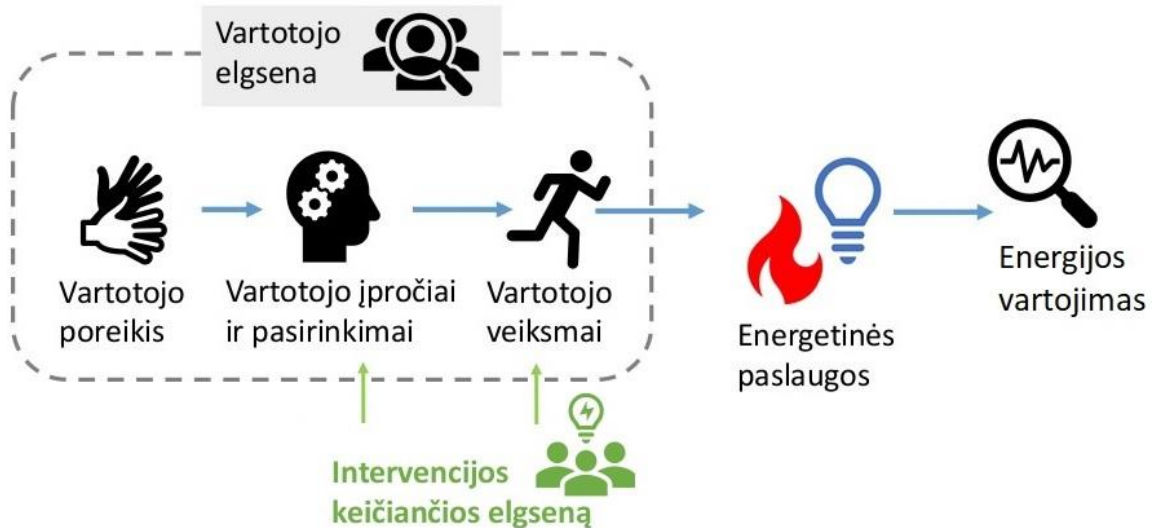
6 pav. Energijos vartojimo efektyvumas

Su energijos vartojimo efektyvumu susijusiam vartotojo elgesiui daugiausia įtakos turi vartotojo žinios ar jų trūkumas. Siekiant didinti vartotojų sąmoningumą, taikomos švietimo ir konsultavimo priemonės.

Norint pasiekti geresnių rezultatų naudojamos elgseną keičiančios priemonės. Vykdomas atskirų vartotojų informavimas apie jų įpročių ir pasirinkimo pasekmes, kiek turi įtakos jų energijos suvartojimui, išlaidoms, aplinkos taršai ir kitoms svarbioms sritims. Remiantis įvairiais šaltiniais, vartotojų

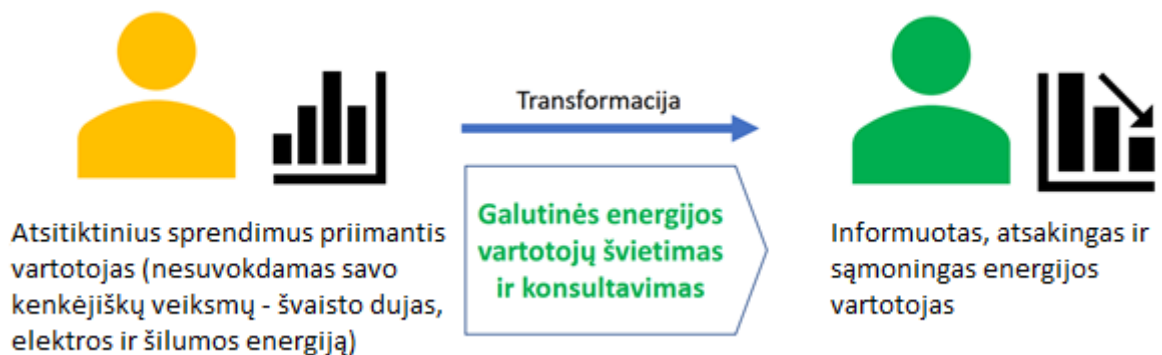
įpročių ir pasirinkimų įtaka energijos suvartojimui gali svyruoti nuo 1-3 % iki 30-50 %, nevertinant įrenginių energijos vartojimo efektyvumo.

7 pav. pateikiama priežasties ir pasekmės grandinė, formuojanti energijos suvartojimą.

7 pav. Vartotojo elgseną formuojantys veiksmai keičiantys energijos suvartojimą

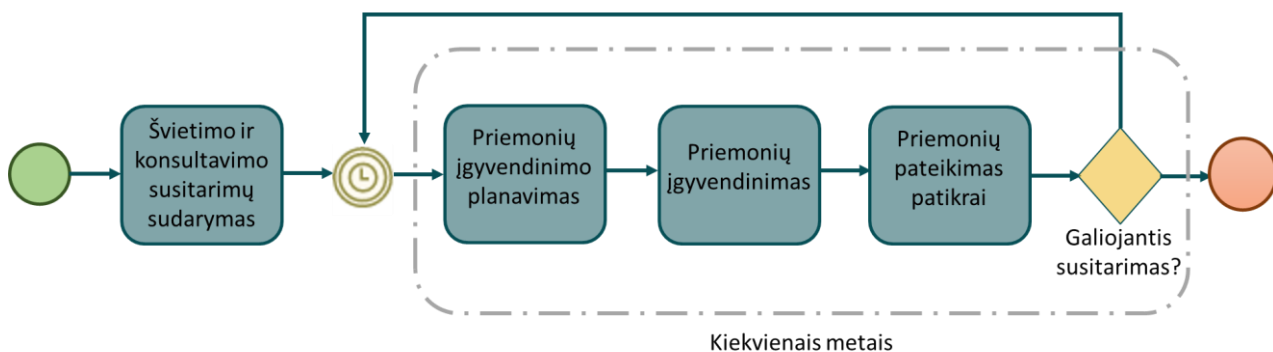
Siekiant sukurti geresnę elgseną keičiančias priemones reikia nustatyti veiksniai, kurie leistų pakeisti vartotojo įpročius ir pasirinkimus, leidžiančius sumažinti energijos suvartojimą.

8 pav. Elgseną keičiančios intervencijos

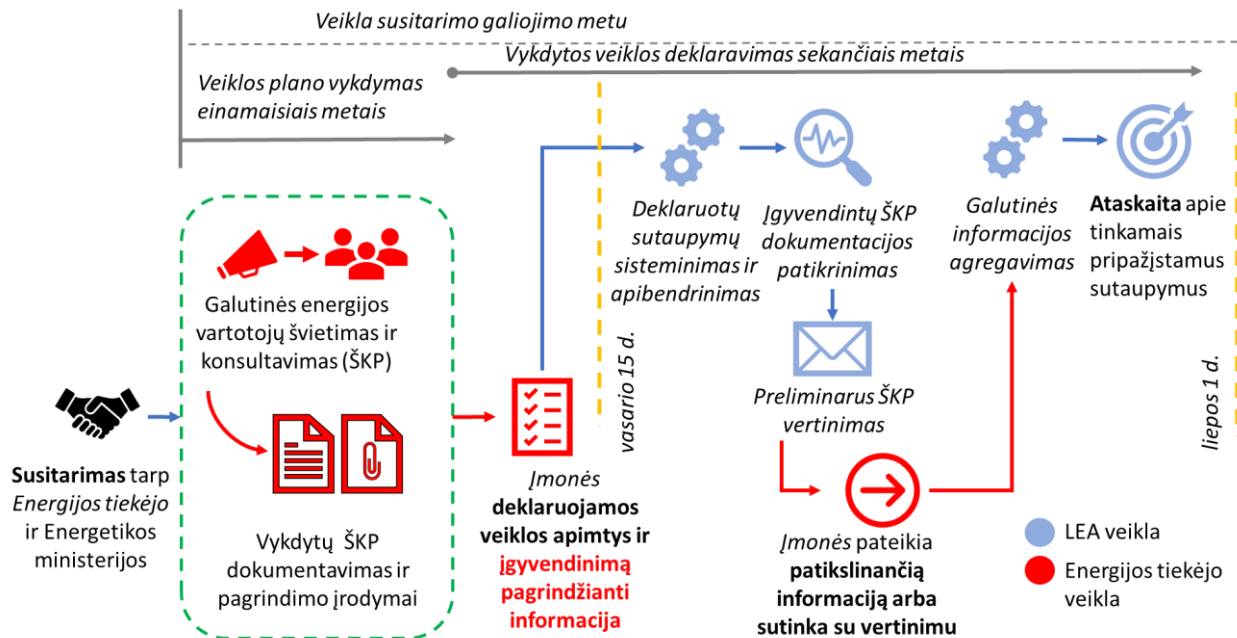
5. Švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymo eiga

Energijos tiekėjų vykdomą vartotojų švietimo ir konsultavimo procesą sudaro 4 kertiniai veiksmai (9 pav.). Procesas inicijuojamas pasirašant susitarimą tarp energijos tiekėjo ir Energetikos ministerijos (vienkartinis proceso žingsnis). Šiuo susitarimu šalys suderina sąlygas ir preliminarų veiklos vykdymo planą. Tolimesni žingsniai yra vykdomi kiekvienais metais, kol galioja susitarimas.

9 pav. Energijos tiekėjų vykdomas vartotojų švietimo ir konsultavimo procesas

Žemiau pateikiama detali švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymo ir kontrolės schema ir aprašymas (10 pav.).

10 pav. Švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymo ir kontrolės schema

Vadovaujantis Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo nuostatomis, energijos tiekėjai su Energetikos ministerija sudaro viešai skelbiamus susitarimus dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo. Susitarimuose:

- 1) nustatomos vartotojų švietimo ir konsultavimo apimtys ir konsultavimo grafikas;

2) pateikiama ataskaitų apie vartotojų švietimo ir konsultavimo apimtis teikimo tvarka (ataskaitos forma, pateikimo laikotarpiai);

3) pateikiama informacija apie vartotojų švietimo ir konsultavimo priemones;

4) pateikiamas susitarimo galiojimo laikotarpis ir jo pratęsimo tvarka.

Energijos tiekėjai užtikrina susitarimuose nustatytą vartotojų švietimo ir konsultavimo apimčių ir priemonių įgyvendinimą patys ar per kitus asmenis.

ŠKP yra laikomos tokios energijos tiekėjo pasirinktos priemonės, kurios nėra privalomai energijos tiekėjo vykdomos pagal kitus Lietuvos Respublikos teisės aktus.

Energijos tiekėjas, sudaręs susitarimą su Energetikos ministerija, ataskaitiniais metais pradeda šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus, kurie keičia vartotojų elgseną ir įpročius didinant energijos vartojimo efektyvumą. Energijos tiekėjas įsipareigoja bent kartą per metus informaciją pateikti kiekvienam savo vartotojui.

Švietimo ir konsultavimo veikla apima priemones, susitartas susitarime, tačiau jomis neapsiribojant. Jeigu energijos tiekėjas ŠKP įgyvendina per kitus asmenis ar dalyvaujant kitų asmenų veiklose, renginiuose ar programose, tuomet turi būti sudaromi susitarimai ar sutartys tarp energijos tiekėjo ir kito asmens, nurodomos ŠKP ir aprašomos veiklos. Energijos sutaupymams apskaičiuoti vertinami tik energijos tiekėjo galutiniai vartotojai, gavę konkrečias ŠKP konsultacijas, o sutaupymo koeficientas pagal atitinkamą nustatytą ŠKP.

Energijos tiekėjas vertina ŠKP efektyvumą, t.y. poveikį galutinės energijos vartojimo sumažėjimui, dar kitaip tariant pasirenka ŠKP energijos sutaupymo koeficientą (parenkamas iš Sutaupytos energijos apskaičiavimo aprašo). Jeigu energijos tiekėjo pasirinktai ŠKP energijos sutaupymo koeficientas nėra nurodytas, tuomet energijos tiekėjas gali jį pats nustatyti, pagrįsdamas atliktomis studijomis, tyrimais ir (ar) kitais duomenimis ir suderindamas su Energetikos ministerija. Vykdamas ŠKP būtina dokumentuoti jų įgyvendinimą tolesniam pagrindimui. Dokumentus, susijusius su ŠKP įgyvendinimu, ar kopijas energijos tiekėjas privalo saugoti 3 metus, kurie turi būti pasiekiami kompetentingų institucijų ar įgaliotų įstaigų patikrinimams.

Atsižvelgiant į tai, kad susitarimų laikotarpis yra dešimtmetis, energijos tiekėjas kasmet už praėjusiais metais (ataskaitiniais kalendoriniais metais) įgyvendintas ŠKP atsiskaito LEA iki vasario 15 d. pateikdamas metinę ataskaitą ir dokumentus ar jų kopijas arba kitą jo nuomone reikalingą informaciją, kuri tinkamai pagrįstų metinėje ataskaitoje nurodytą ŠKP įgyvendinimą.

LEA, surinkusi informaciją ir dokumentus iš energijos tiekėjų, sistemina informaciją apie susitarimų įgyvendinimą už paskutinius praėjusius metus, akcentuojant švietimo ir konsultavimo veiklas, vartotojų skaičių ir vartotojų grupes bei ŠKP poveikio efektyvumą.

Vadovaujantis Švietimo ir konsultavimo susitarimų aprašo nuostatomis, LEA kasmet atlieka ne mažiau kaip 20 procentų tiekėjų pateiktų ŠKP įgyvendinimo dokumentų patikrinimų pagal

Vertinimo tvarkos apraše reglamentuotą tvarką. Energijos tiekėjų įgyvendintų ŠKP atranka patikrinimui atliekama atsitiktine tvarka.

Patikrinimo tikslas yra nustatyti, ar energijos tiekėjų deklaruojamos ŠKP yra įgyvendintos vadovaujantis Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo nuostatomis, ar pateikti ŠKP įgyvendinimo faktą pagrindžiantys dokumentai, ar yra vartotojų patvirtinimai (pagrindžiant tokių ŠKP kaip konsultacijos atvykus pas vartotoją, mokymai, renginiai vykdymą), kad šie gavo konsultacijas, neatmetant galimybės susisiekti su vartotoju ir gauti jo patvirtinimą dėl konsultacijos suteikimo bei pateiktos informacijos įvertinimą (ar ji realiai naudinga), taip pat kiti dokumentai patvirtinantys susitikimų konsultacijų faktą, lygiareikšmiai vartotojų patvirtinimui.

Atlikus ŠKP įgyvendinimo ir atitikties Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo nuostatomis vertinimą, LEA siunčia energijos tiekėjui vertinimo suvestines su jų patikrinimo rezultatų santrauka. Vertinimo suvestinėse pateikiamos atskirų ŠKP vertinimo išvados, komentarai ir pastabos informacijos/dokumentų patikslinimui (tuo atveju, kai (jei) reikalinga), į kuriuos prašoma atsižvelgti ir nurodomas terminas trūkumų šalinimui. Patikrinimo rezultatų santraukoje susisteminta informacija apie visas energijos tiekėjo ŠKP ir pripažintus tinkamais energijos sutaupymus.

Energijos tiekėjai, per nustatytą laiką, turi galimybę pateikti patikslinančią informaciją/dokumentus, siekdami tinkamo ŠKP įgyvendinimo pagrindimo pagal Švietimo konsultavimo susitarimų aprašą ir dar nepagrįstų energijos sutaupymų pripažinimo tinkamais. LEA, gavusi ŠKP patikslinančią informaciją, atlieka jos įvertinimą ir koreguoja vertinimo suvestines. Energijos tiekėjui siunčiamos galutinės patikslintos vertinimo suvestinės ir jų patikrinimo rezultatų santrauka.

Informacijos teikimo procedūra yra baigtinė – Švietimo konsultavimo susitarimų apraše nustatyta data (kasmet iki liepos 1 d.), iki kurios LEA parengia ir pateikia Energetikos ministerijai apibendrintą informaciją apie susitarimų įgyvendinimą už praėjusius metus, akcentuojant ŠKP veiklas, vartotojų skaičių ir ŠKP poveikio efektyvumą.

Kartu su apibendrinta informacija .xlsx formatu pagal kiekvieną energijos tiekėją, sudariusį susitarimą su Energetikos ministerija dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo, pateikiama suvestinė informacija, kurioje nurodoma: energijos tiekėjų metinių ataskaitų pateikimo būseną, metinėse ataskaitose nurodyti energijos sutaupymai, metinių ataskaitų ir jose nurodytų energijos sutaupymų patikrinimo imtis, sutaupyta energijos kiekis ir pokytis po patikrinimo, patikrinimo metu nustatyti bei nepašalinti trūkumai, pažeidimai ir kita.

Energetikos ministerija, savo ruožtu turi teisę susitarimų neįvykdžiusius arba netinkamai ŠKP įgyvendinusius energijos tiekėjus perduoti Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (VERT), kuri, vadovaujantis Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 20 straipsnio nuostatomis, gali skirti sankcijas.

6. Veiksmingų priemonių planavimas ir kūrimas

6.1. Teoriniai principai

Pagal Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo nuostatas, Švietimo ir konsultavimo priemonių tikslas yra užtikrinti taupesnę energijos suvartojimą visose Lietuvos ūkio srityse. Taupymas pasiekiamas didinant energijos vartojimo efektyvumą, kuris yra suprantamas kaip darbo, paslaugų, prekių santykis su pirminės arba galutinės energijos sąnaudomis. Tai galima suformuluoti ir kitaip: funkcijos (produkto, paslaugos ar darbo sukūrimui) ir energijos suvartojimo kiekio santykis.

$$\text{Efektyvumas} = \frac{\text{Funkcija}}{\text{Energijos vartojimas}}$$

Siekiant išreikšti energijos vartojimo efektyvumo pokytį, svarbu išlaikyti funkciją pastovią ir atitinkančią kokybinius kriterijus (higienines patalpų mikroklimato sąlygas, reikalingas šilumnešio temperatūras, nepertraukiamą energijos tiekimą ir pan.). Tik tokį energijos vartojimo mažinimą galima laikyti korektišku.

$$\text{Efektyvumo pokytis} = \frac{\text{Funkcija}}{\text{Energijos vartojimas A} - \text{Energijos vartojimas B}}$$

Čia: indeksai žymi energijos vartojimą prieš (A) ir po (B) efektyvumo didinimo priemonės diegimo

Švietimo ir konsultavimo priemonių tikslas yra sukurti pokytį, lemiantį energijos vartojimo sumažėjimą, kai užtikrinamas pastovus funkcijos atlikimas. Siekiant nustatyti, kas riboja energijos vartotojus pasiekti mažesnę energijos vartojimą ir didesnę energijos vartojimo efektyvumą, reikalinga suvokti vartojimo struktūrą ir ją lemiančius veiksnius. Nustačius galimus nuostolius (švaistymus), reikalinga ugdyti galutinių energijos vartotojų supratimą apie šių problemų kilmę ir galimus sprendimus.

6.2. Priemonių planavimo eiga

Energijos tiekėjas pagal su Energetikos ministerija pasirašytą sutarimą turi ŠKP įgyvendinimo planą. Plane nurodyti priemonių tipai apibrėžia sąveiką su galutinės energijos vartotojais, tačiau nedetalizuoja turinio, kuris bus naudojamas vartotojų elgsenai keisti. Siekiant rezultatyvaus ŠKP veiklų įgyvendinimo ir, kad priemonės turinys pasiektų ir turėtų įtaką galutiniam vartotojui, reikalinga atlikti sistemingą turinio pasiruošimą. Vienas iš galimų kelių, kuriuo būtų sukurtas paveikus ir komunikuojamas turinys bei tikslingo veikimo strategija, suskirstomas šiais etapais:

1. Turimo vartotojų krepšelio suskirstymas ir sugrupavimas;
2. Vartotojo profilio ir naudų analizė;
3. Pokyčio įgyvendinimo strategija arba „vartotojo kelionė“;
4. Žinučių formavimas ir komunikacijos planas.

Atlikus šiuos veiksmus tikėtinas sklandesnis ir rezultatyvesnis ŠKP įgyvendinimas.

6.3. Vartotojų suskirstymas

Siekiant, kad pateikta informacija labiau paveiktų vartotoją, reikalinga formuoti žinutes, kurios yra įdomios ir aktualios jų gavėjui. Dėl skirtingų interesų, vykdomų veiklų, energetinio raštingumo lygio ir kitų veiksnių yra sudėtinga pateikti vieną visiems vartotojams tinkančią ir paveikiančią žinutę. Atsižvelgiant į šį apribojimą – tikslingą turimą vartotojų krepšelį suskaidyti į atitinkamas grupes, pagal jiems būdingas charakteristikas. Galimi skaidymo pavyzdžiai:

- Komerciniai/nekomerciniai ūkio subjektai;
- Pastatų/Pramonės/Transporto sektorių subjektai;
- Gyvenamasis/Negyvenamasis sektorius;
- Pagal vartojimo apimtį;
- Priklausomybę, energetinį skurdą patiriančiai visuomenės daliai (Taip/Ne);
- Interesas mažinti poveikį klimato kaitai (Taip/iš dalies/Ne);
- Prieiga prie elektroninių paslaugų (Taip/iš dalies/Ne);
- Modernizuoti/nemodernizuoti pastatai.

Vartotojų krepšelis gali būti suskaidytas neapsiribojant šiais kriterijais. Konkrečių kriterijų priskyrimas suteikia galimybę grupuoti turimus vartotojus ir objektyviau formuoti tolimesnę komunikacijos strategiją.

Priskyrus vartotojams būdingus bruožus, požymius, iliustruojančius jų specifiką (charakteristikas), pastarieji gali būti sugrupuoti pagal panašumą. Toks suskirstymas padidina tikimybę pasirinkti aktualias, tikslingas ir turinčias didesnę įtaką komunikacijos žinutes. Vartotojų grupių žinojimas taip pat užtikrina galimybę komunikacijos pastangas paskirstyti tolygiai. Rekomenduojama atlikti vartotojų suskirstymą pagal kai kurias charakteristikas: specifinį energijos suvartojimą, energijos vartojimo pobūdį, numanomą energetinio ūkio būklę ir pan.

6.4. Vartotojo profilio ir naudų analizė

Nustačius vartotojų grupes, siūloma išanalizuoti kokias „naudas“ ir „žalą“ patiria vartotojų grupės vykdydamos savo veiklas ir „darbus“. Tokią analizę patogiausia atlikti pasitelkiant „vertės pasiūlymo žemėlapią“ metodą⁵.

Sudarant vertės pasiūlymo žemėlapij sudaromas vartotojo profilis ir vertės pasiūlymas. Veiksmus apibrėžiantis vertės pasiūlymas yra korektiškas tuo atveju, jei atitinka vartotojo profilį, t.y. vartotojui yra reikalingas ir naudingas, pašalina „vartotojo žalą“ ir padeda geriau atlikti „vartotojo darbus“.

Naudojantis šiuo modeliu, pirmiausia sudaromas vartotojo profilis, kuriame apibrėžiami vartotojo darbai, naudos ir žalos. Toks vartotojo profilis turėtų būti sudaromas kiekvienam vartotojų suskirstymui. Profilio sudarymo procesas gali būti kartotinas – nuolatos papildant nauja prieinama

⁵ Value proposition canvas

informacija. Siekiant paprastesnio profilio sudarymo, rekomenduojama pasinaudoti lentelėje pateikiamais klausimais, padedančiais geriau atliepti reikalingos informacijos rinkimą.

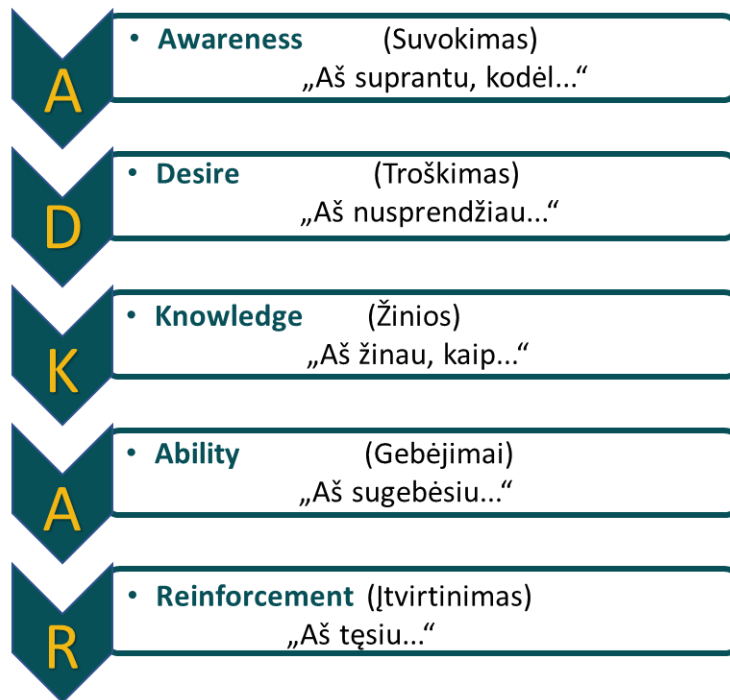
Vartotojo profilio aspektas	Apibūdinimas	Klausimai
Vartotojo naudos	Tai, ko vartotojas tikisi, trokšta ar kuo galima nustebinti: * Funkcinis naudingumas; * Socialinė nauda; * Teigiamos emocijos; * Išlaidų mažinimas.	Ko ieško vartotojas? Ko vartotojas tikisi ir kas viršytų jo lūkesčius (kokybės lygis)? Kiek esami sprendimai tenkina vartotoją (kokybė, sprendimai, efektyvumas)? Kas palengvintų vartotojo gyvenimą? Kokios socialinės naudos vartotojas tikisi (geresnė savijauta, statusas, garbė)?
Vartotojo žala	Neigiamos emocijos, nepageidaujamos išlaidos ar situacijos.	Kas vartotoją verčia blogai jaustis? Kas vartotojo nuomone jam yra per brangu (laiko, pinigų, pastangų prasme)? Su kokiais sunkumais susiduria vartotojas? Kokių rizikų vartotojas labiausiai bijo ir vengia: finansinių, socialinių, techninių?
Vartotojo darbai	Vartotojų segmento užduotys, kurias jie bando atlikti, problemos, kurias bando išspręsti.	Kokias funkcines veiklas mūsų vartotojas siekia atlikti (kokias problemas sprendžia)? Kokias socialines veiklas vartotojas siekia atlikti (pvz. estetikos, geros savijautos, saugumo)? Kokius bazinius poreikius vartotojas siekia patenkinti?

Pagal šį modelį gali būti formuojamos specifinės intervencijos, leidžiančios kryptingai pasirinkti veiksmus, sukurančius rezultatą ir aiškiai komunikuojamą naudą vartotojui.

6.5. Vartotojo kelionė

Energijos tiekėjas prieš imdamasis tokių veiksmų įgyvendinant priemones, turi sudominti, „privilioti“ vartotojus imtis pokyčių. Jei vartotojas nemato tikslo ir naudos, tada labai priešinasi pokyčiams. Kai asmenys nesuvokia tikrųjų pokyčių priežasčių ir kaip tai gali paveikti juos pačius, gali kilti didelis nepasitenkinimas ir pasipriešinimas, dėl to pokyčiai nėra įgyvendinami. Taip pat yra būtina parodyti, kokia rizika laukia, jei nebus imtasi įgyvendinti šių pakeitimų, bei kokią naudą gaus kiekvienas vartotojas sėkmingai dalyvaujantis šiame procese. Todėl pasiekus pokyčių, būtina akcentuoti gerus pavyzdžius ir įvardinti pastangas, net jei tas pokytis pagerino ir pačio vartotojo situaciją.

Pokyčio procesas, kurį siekiama sukurti vykdant švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimą, gali būti sutapatintas su pokyčio procesu. Norint tinkamai suvokti, kas yra pokyčiai ir kaip juos galima valdyti, reikia išanalizuoti pokyčių valdymo modelius. Vienas iš tokių modelių tai - Jeffrey M. Hiatt (2003) pasiūlytas ADKAR modelis (11 pav.).

11 pav. ADKAR modelis

Šis modelis numato, kad norint pasiekti sėkmingus pokyčius, privalu jog visos šio statuso būsenos būtų nuosekliai įgyvendintos:

A - Awareness - pripažinimas bei pokyčių reikalingumo supratimas, įvertinant pasekmes;

D - Desire - noras kažką keisti; kaip asmeninis pasirinkimas, kuris gali būti paveiktas tiek tiesioginių, tiek netiesioginių veiksnių;

K - Knowledge - žinojimas kaip vykdyti pokyčius; visa reikalinga informacija pokyčiams vykdyti: mokymai, informacija apie elgesį, procesus, roles ir visa, ką būtina žinoti, norint tai atlikti;

A - Ability - galimybė įsisavinti reikiamus įgūdžius; galimybė žinojimą paversti praktika. Tai įvyksta, kai individas ar grupė parodo galimybes vykdyti pokyčius;

R - Reinforcement - priemonės įsisavinti ir išsaugoti pokyčius ir sugrįžimo prie ankstesnių veiksmų prevencija.

Šio modelio žingsniai yra tapatūs virsmui, kurį vartotojos turi patirti tam, kad iš neracionalius veiksmus atliekančio asmens taptų sąmoningu ir atsakingu energijos vartotoju.

Tokiu būdu, galutinės energijos vartotojų informavimas matomas kaip priemonė didinanti vartotojų suvokimą (energetinį raštingumą), padedanti priimti sprendimą mažinti energijos vartojimą, suteikianti žinių kaip tai padaryti ir padėti išlaikyti pokytį (negrįžtant prie ankstesnės elgsenos).

„Awareness“ yra tiesiog nagrinėjamos priežastys, kodėl pokyčiai tampa neišvengiami. Kiti pokyčių valdymo modeliai (John P. Kotter 8 Žingsnių modelis) taip pat akcentuoja poreikį komunikuoti svarbą, bei neišvengiamumą (angl. urgency).

6.6. Žinučių formavimas ir komunikacijos planas

Siekiant sukurti efektyvią komunikaciją, labai svarbu, kad ji būtų planuojama nuosekliai ir laikantis pagrindinių principų. Komunikacijos planavimas yra gana sudėtingas procesas, kurio metu reikia ne tik parinkti tinkamas komunikacijos priemones, bet ir išlaikyti vieningumą visuose etapuose. Dolan (2000)⁶ pateikia integruotų marketingo komunikacijų planavimo „6M“ modelyje įvardija pagrindinius žingsnius rengiant integruotos komunikacijos planą. Siūloma atsižvelgti į tokius veiksnius, kaip:

1. Rinka (angl. market) – kam skirta komunikacija?
2. Misija (angl. mission) – koks komunikacijos tikslas?
3. Žinutė (angl. message) – kokie yra komunikuojami specifiniai dalykai?
4. Medija (angl. media) – kokiomis priemonėmis bus perteikiama žinutė?
5. Pinigai (angl. money) – kiek bus išleista pastangoms?
6. Matavimas (angl. measurement) – kaip po kampanijos bus vertinama įtaka?

Kaip detalizuoja (T. Tamulevičius, 2006) šių „6M“ modelio dėmenų prasmė, švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimo procese gali būti suprantama analogiškai kaip ir integruoto marketingo komunikacijos kontekste.

Pirmieji trys „M“ – rinka, misija, žinutė iš esmės aiškina komunikacinės kampanijos strateginius ir taktinius tikslus, t.y. kam siekiama daryti įtaką, kokia yra pageidaujama įtaka tikslinei auditorijai ir kokia specifinė žinutė, kuri bus perduodama kampanijos metu.

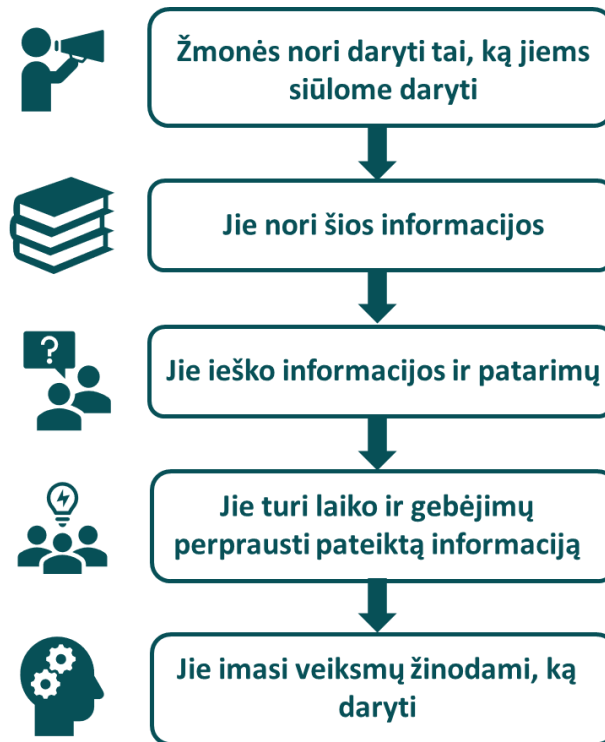
Ketvirtoji „M“ – medija. Čia įvertinamos įmanomos komunikavimo priemonės. Perpratus kiekvienos jų privalumus ir trūkumus bei nustačius komunikacinės programos tikslus, parenkamas optimalus priemonių derinys. Penktoji „M“ – pinigai, t.y. komunikacijų biudžetas.

Šeštasis „M“ – matavimas. Planuojant komunikacijas, svarbu sukurti mechanizmą, kurį pasitelkus bus vertinamas įdėtų pastangų poveikis. Tai labai svarbu priimant sprendimus dėl tolesnių išlaidų lygio, biudžeto paskirstymo tarp žiniasklaidos priemonių ir specifinės komunikacinės žinutės.

6.7. Žinutės kūrimas

Būtina atkreipti dėmesį, kad kompleksiškas techninės informacijos pateikimas nėra rezultatyvus. Todėl formuojant komunikaciją reikalinga įsigilinti į vartotojo sudominimą, naudos jam pačiam ir aplinkai įvardijimą, padėti gauti sutaupymams įgyvendinti reikalingos informacijos ir suprasti ją.

⁶ Dolan, R. J. (2000). Integrated Marketing Communications. Boston.

12 pav. Nuomonės formuotojų įtaka vartotojui

Daugelio galutinių energijos vartotojų supratimu ir įsivaizdavimu, energijos vartojimas ir su energija susiję aspektai nėra svarbūs ir galimybė sumažinti išlaidas jiems atrodo menka, bei nesvarbi. Šie veiksniai formuoja tokią vartotojo realybę, kuri pavaizduota 12 paveiksle.

Komunikacinė žinutė (pranešimas) kinta, priklausomai nuo užsibrėžtų tikslų, todėl nėra vieno žinučių kūrimo ir jų įvertinimo būdo. Ruošiant bet kokią komunikacinę žinutę, nepaprastai svarbu atsakyti į tokius klausimus (A. Bakanauskas, 2012)⁷:

1. Į ką kreipiatės? Arba kam ir ką sako jūsų žinutė? Ar ji suprantama ir tinkama jūsų tikslinei auditorijai?
2. Kaip jūsų organizaciją priima ir vertina vartotojas?
3. Ką jūsų komunikacinei žinutei reikės įveikti, kad vartotojas pasirinktų jūsų siūlomą sprendimą?
4. Ką norite reikšti vartotojui? Koks yra tikrasis būsimos komunikacinės žinutės tikslas?
5. Ką žadate vartotojui? Kokios jūsų siūlymo savybės, jūsų teigimu, tikrai suteiks vartotojui naudos, ką jūs galite pasiūlyti?
6. Kokius įrodymus galite pateikti, kad vartotojas turėtų pagrindo tikėti jūsų žinute?

⁷ Bakanauskas, A. (2012). INTEGRUOTOSIOS MARKETINGO KOMUNIKACIJOS (mokomoji knyga), VDU.

Norint atsakyti į šiuos klausimus, visų pirma reikia labai gerai išanalizuoti savo tikslinę auditoriją. Priešingu atveju kurti žinutę bus beprasmiška ir tai nesuteiks rezultatyvios naudos vykdomai kampanijai.

Kadangi šiuolaikinėje rinkoje komunikacijos labai daug, žinutės (pranešimai) privalo būti kūrybiškos, įdomios, naudingos vartotojams, kad patrauktų jų dėmesį ir sudomintų, sukeltų troškimą ir veiksą (AIDA modelis, angl. Attention, Interest, Desire, Action) veikti. Pagrindinė žinutės užduotis – atkreipti dėmesį. Jeigu žinutė nepatraukia vartotojo dėmesio, visiškai nesvarbu, kiek žmonių ją mato ar girdi.

7. Švietimo ir konsultavimo veiklos vykdymas

Energijos tiekėjas kasmet už praėjusiais metais (ataskaitiniais kalendoriniais metais) įgyvendintas ŠKP atsiskaito LEA iki vasario 15 d. pateikdamas metinę ataskaitą pagal oficialią formą. Atkreipiame dėmesį, kad metinės ataskaitos formoje pateikiamas ŠKP detalus aprašymas (švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimo trumpas vykdytos veiklos (būdo bei priemonių) aprašymas, vykdytojai, arba pranešėjai, įgyvendinimą pagrindžiančių dokumentų pavadinimas, nuoroda internete apie švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimą ir/arba kt.).

ŠKP efektyvumas, t.y. poveikis energijos vartojimo sumažėjimui, apskaičiuojamas naudojant Sutaupyta energijos apskaičiavimo apraše reglamentuotas ŠKP energijos sutaupymo koeficientų reikšmes.

7.1. Sutaupyta energijos skaičiavimai

ŠKP tipai ir energijos sutaupymo koeficientų reikšmės pateikiamos 2 lentelėje.

Įgyvendintos ŠKP sutaupyta energija skaičiuojama ŠKP energijos sutaupymo koeficiento reikšmę dauginant iš vartotojų, kuriems per vienerius kalendorinius metus buvo taikoma ši priemonė, suvartojamo vidutinio metinio energijos kiekio. Švietimo ir konsultavimo priemonių skaičius tam pačiam vartotojui nėra ribojamas.

2 lentelė. ŠKP energijos sutaupymo koeficientų reikšmės

Eil. Nr.	Švietimo ir konsultavimo priemonės tipas	Energijos sutaupymo koeficientas
1.	Informacija apie elektros energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones	
1.1.	Informacijos skelbimas interneto svetainėje	0,0025
1.2.	Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose arba informacijos skelbimas televizijoje ar radijo laidose	0,0025
1.3.	Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu	0,005
1.4.	Viešinio renginys, apimantis energijos vartojimo efektyvumo didinimą	0,0025
1.5.	Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą	0,004
1.6.	Konsultacijos atvykus pas vartotoją	0,02
1.7.	Elektros energijos matuoklių ar kitokios matavimo įrangos skolinimas	0,04
1.8.	Vėdinimo sistemų efektyvaus eksploatavimo mokymai	0,05
2.	Informacija apie šilumos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones	
2.1.	Informacijos skelbimas interneto svetainėje	0,0025
2.2.	Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose arba informacijos skelbimas televizijoje ar radijo laidose	0,002

Eil. Nr.	Švietimo ir konsultavimo priemonės tipas	Energijos sutaupymo koeficientas
2.3.	Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu	0,005
2.4.	Viešinimo renginys, apimantis energijos vartojimo efektyvumo didinimą	0,0025
2.5.	Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą	0,004
2.6.	Konsultacijos atvykus pas vartotoją	0,05
2.7.	Šilumos energijos matuoklių ar kitokios matavimo įrangos skolinimas	0,03
2.8.	Šildymo sistemų efektyvaus eksploatavimo mokymai	0,05
2.9.	Šilumos punktų efektyvaus eksploatavimo mokymai	0,07
3.	Informacija apie dujų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones	
3.1.	Informacijos skelbimas interneto svetainėje	0,0025
3.2.	Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose arba informacijos skelbimas televizijoje ar radijo laidose	0,002
3.3.	Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu	0,005
3.4.	Viešinimo renginys, apimantis energijos vartojimo efektyvumo didinimą	0,0025
3.5.	Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą	0,004
3.6.	Konsultacijos atvykus pas vartotoją	0,05
3.7.	Dujas naudojančių sistemų efektyvaus eksploatavimo mokymai	0,05

Pateiktas švietimo ir konsultavimo priemonių tipų sąrašas nėra baigtinis ir gali būti keičiamas gavus pagrįstus dalyvaujančiųjų šalių pasiūlymus.

Jeigu 2 lentelėje nėra nurodytas energijos sutaupymo koeficientas energijos tiekėjo pasirinktai ŠKP, tuomet energijos tiekėjas gali jį pats nustatyti, pagrįsdamas atliktomis studijomis, tyrimais ir (ar) kitais duomenimis ir suderindamas su Energetikos ministerija.

Energijos tiekėjai, įgyvendindami ŠKP, pirmiausiai turėtų vadovautis bendrosiomis nuostatomis:

- ŠKP privalo būti taikomos galutinės energijos vartotojams;
- ŠKP tipas, teikiama informacija, turi būti pritaikyti konkrečiai tikslinei galutinių vartotojų grupei, o ne atvirkščiai – bandant pritaikyti pasirinktą priemonę netinkamai tikslinei grupei;
- Planuojant ŠKP iš pat pradžių numatyti, kaip bus fiksuojamas jos įgyvendinimo faktas, kokie dokumentai ar informacija bus teikiami LEA;

- Tais pačiais metais tas pats turinys tai pačiai vartotojų grupei negali būti atkartojamas keliose ŠKP;
- Teikiama informacija turi būti aiški, aktuali ir naudinga tai tikslinei galutinės energijos vartotojų grupei, kuriai ji skirta;
- Informacija turi būti atnaujinama kasmet, nes vartotojų elgsenos pokyčius skatinančių priemonių gyvavimo laikotarpis yra vieneri metai;
- Skirtingais informacijos kanalais teikiamų konsultacijų turinys, priklausomai nuo galutinių vartotojų tikslinės grupės, turi būti skirtingas;
- Siūloma energijos tiekėjui supažindinti vartotoją su konkrečiais kenkėjiškais veiksmais (pavyzdžiui: dujų švaistymas buityje, per ilgas vėdinimas, švaistant šilumos energiją, elektros energijos švaistymas prietaisuose), kurie tiesiogiai veikia energijos suvartojimą. Energijos tiekėjas ŠKP įgyvendinimo metu turėtų pateikti vartotojui konkrečių pavyzdžių, kurie demonstruotų neteisingus vartotojo veiksmus ir informaciją, kaip vartotojas turėtų keisti savo elgseną ir įpročius konkrečioje situacijoje;
- Nurodyti tikslų atsiskaitomuoju laikotarpiu tikslinei vartotojų grupei pateiktą energijos kiekį;
- Įgyvendinant Švietimo konsultavimo susitarimų aprašo nuostatas, energijos tiekėjai savo interneto svetainėse turi skelbti bendrą informaciją apie su Energetikos ministerija sudarytus susitarimus, planuojamas, įgyvendinamas ir įgyvendintas ŠKP, ŠKP siūlomus energijos vartojimo efektyvumo didinimo sprendimus ir jų planuojamus rezultatus. Teikiant metinę ataskaitą, turi būti nurodytas tikslus internetinės svetainės adresas, kur skelbiama ši informacija.

Sutaupytos energijos skaičiavimo principas

Sutaupymo procentas apskaičiuojamas kaip energijos tiekėjo bendro ŠKP sukurto taupymo efekto santykis su jo vartotojams patiektu (parduotu) energijos kiekiu per ataskaitinius metus:

$$a(\%) = S(\text{MWh}) / Gv(\text{MWh});$$

Bendras ŠKP sukurtas taupymo efektas apskaičiuojamas kaip atskirų ŠKP suma:

$$S(\text{MWh}) = S_1(\text{MWh}) + \dots + S_n(\text{MWh});$$

Atskiros ŠKP taupymo efektas apskaičiuojamas kaip vartotojų tikslinės grupės (kuriems taikoma atskira ŠKP) suvartojimo už ataskaitinius metus ir ŠKP energijos sutaupymo koeficiento vertės sandauga:

$$S_1(\text{MWh}) = Gv(\text{MWh}) * d(\%) * k(\text{vnt});$$

Kur:

- a** – sutaupymo procentas nuo energijos tiekėjo patiekto (parduoto) energijos kiekio;
- S** – bendras ŠKP sukurtas taupymo efektas (MWh);
- Gv** – energijos tiekėjo bendras patiektas (parduotas) energijos kiekis jo vartotojams per ataskaitinius metus (MWh);
- S_{1...n}** – atskiros ŠKP taupymo efektas (MWh);
- d** – vartotojų tikslinės grupės vartojimo procentinė dalis nuo Gv (%);
- k** – ŠKP energijos sutaupymo koeficientas (vnt.). Šie koeficientai pateikti 2 lentelėje.

Toliau aprašomos gairės, kaip turėtų būti įgyvendinamos ŠKP pagal kiekvieną ŠKP tipą.

7.2. Informacijos skelbimas interneto svetainėje

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, energijos tiekėjo interneto svetainėje skelbiami vartotojams aktualūs bendrieji energijos taupymo patarimai su detaliais aprašymais.

Nuorodos į informaciją, kuri yra skelbiama kitų organizacijų internetinėse svetainėse laikoma netinkama. ŠKP nelaikoma interneto svetainėje patalpinta informacija apie artėjančius/įvykusius seminarus ar pranešimas apie pvz., regioninėje spaudoje pateiktą straipsnį energijos vartojimo efektyvumo gerinimo tema.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi nurodyti tikslų internetinės svetainės adresą, pateikti nuorodą į internetinės svetainės vietą, kur patalpinti energijos taupymo patarimai bei pateikti tos informacijos PDF kopiją.

Informacijos, jei ši yra aktuali, skelbimas energijos tiekėjo interneto svetainėje prieinamas kiekvienam energijos tiekėjo vartotojui, todėl šio tipo ŠKP tikslinė vartotojų grupė yra visi energijos tiekėjo vartotojai.

7.3. Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose arba informacijos skelbimas televizijoje ar radijo laidose

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, informacija su energijos taupymo patarimais skelbiama spaudoje ar spaudiniuose taip pat televizijos ar radijo laidose.

ŠKP įgyvendinimas yra tinkamas populiariausiomis žiniasklaidos priemonėmis, tiek popierinėje spaudoje, tiek internetinės žiniasklaidos portaluose. Socialiniai tinklai gali būti laikytini tik papildomos informacijos (skelbtos populiariausiuose leidiniuose) pakartotinos sklaidos priemonėmis, didinančiomis turinio matomumą ir prieinamumą. Pasirenkant informacijos sklaidos priemones, vertinama, ar skelbiama informacija gali pasiekti energijos vartotojų tikslines grupes.

Spaudoje/televizijoje/radijuje turi būti pateikiamas išsamus tekstas/informacija energijos taupymo tema, kuri būtų suprantama kiekvienam vartotojui.

Spaudoje ar spaudiniuose (laikraščiuose, žurnaluose ir pan.) pateikiamos nuorodos į internetines svetaines, kvietimai į vyksiančius seminarus ar mokymus, jeigu nėra pridėtų aktualių taupymo patarimų vartotojams, nelaikoma tinkama ŠKP. Tik pateikus spaudoje ar spaudinyje

konkrečius patarimus, papildomai galima nurodyti ir internetinį puslapį, kuriame galima būtų rasti daugiau informacijos.

Įgyvendinant ŠKP energijos taupymo patarimai televizijos ar radijo laidose, energijos taupymo patarimai bei informacija vartotojams skelbiama televizijos ar radijo laidose ar reklamos pobūdžio.

Televizijoje ar radijuje skelbiami kvietimai į vyksiančius seminarus ar mokymus, jeigu nėra skelbiama aktualių taupymo patarimų vartotojams, negali būti pripažinti tinkama ŠKP.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, pateikia spaudinio, su pateiktais efektyvaus energijos vartojimo patarimais, kopiją, internetinę nuorodą į paskelbtą informaciją, ar televizijos, radijo laidos įrašą. Dokumentais pagrindžiamas vartotojų tikslinės grupės dydis.

Informacija, jei ši yra aktuali, skelbiama spaudoje/televizijoje/radijuje yra prieinama kiekvienam energijos tiekėjo vartotojui, todėl tikslinė vartotojų grupė yra visi energijos tiekėjo vartotojai.

Tuo atveju, kai tekstas/informacija spaudinyje pateikiamas specifine tema orientuotas į siaurą vartotojų grupę, pvz. techninė informacija, kuri ne visiems vartotojams aktuali, energijos tiekėjas turi išskirti aktualios vartotojų tikslinės grupės, kuriai pateiktas spaudinys su informacija, dydį.

Skelbiant informaciją (skirtingo turinio) spaudoje ar spaudiniuose arba informaciją televizijoje ar radijo laidose ne vieną kartą metuose, sutaupytos energijos kiekis tai pačiai vartotojų tikslinei grupei taikant tą patį sutaupymo koeficientą negali būti skaičiuojamas kelis kartus.

Nuo 2021-2030 m. vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimuose ŠKP "Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose ir televizijoje ar radijo laidose" įtraukimas viena eilute (vienas ŠKP tipas), tačiau energijos tiekėjui skirtingo turinio informaciją tais pačiais metais faktiškai paskleidus dviem būdais (spaudoje ar spaudiniuose (popierinėje arba internetinėje) ir televizijoje ar radijo laidose) ir pateikus pagrindžiančius dokumentus, vadovaujantis ŠKP tvarkos aprašo 14 punkto nuostata, galėtų būti vykdomos ir užskaitomos kaip dvi ŠKP.

7.4. Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, energijos tiekėjas vartotojui pateikia spaudinį su palyginamąja analize ir aktualiais taupymo patarimais.

Palyginamoji analizė gali būti teikiama spaudinyje (pvz. priedas prie sąskaitos, lankstinukas, laikraštis) ar elektroniniu (skaitmeniniu) būdu.

Palyginamosios analizės pateikiama informacija turi būti personalizuota kiekvienam vartotojui, kadangi palyginamosios analizės vartotojų grupėje metu tiriama, kodėl efektyviai energiją vartojančiais laikomi objektai pasiekia gerų rezultatų, ir aprašoma, kokią metodiką, praktiką energijos taupymo srityje jie naudoja. Šios ŠKP prasmė yra suteikti informaciją vartotojui, kad jis

žinotų, kodėl ir kokių priemonių reikia imtis, kad energijos vartojimas būtų efektyvesnis ir naudingas energijos taupymo atžvilgiu, aprašyti ir įvardinti faktorių, kuris keistų vartotojų elgseną ir signalizuotų kvietimą veikti.

Palyginamoji analizė pateikta tokios formos, kuri patrauktų vartotojo dėmesį ir būtų aiškiai suprantama, neperkrauta informacija, duomenimis ir tekstu. Nepakanka pateikti palyginimo aprašymo vien tekstu. Tačiau vartotojui nėra suprantama ir vien lentelėse/diagramose be paaiškinimo pateikta informacija. Lentelėse ir grafikuose pateikiama palyginamoji informacija turi būti su paaiškinimais ir komentarais, atkreipiančiais vartotojo dėmesį į skirtumus, grafinė informacija turi būti aprašyta.

Kartu su palyginamąja analize tame pačiame spaudinyje visada pateikiami ir konkretūs energijos taupymo patarimai vartotojams. Nuorodos į interneto svetainę (kurioje patalpinti energijos taupymo patarimai) pateikimas nėra tinkamas, patarimai turi būti pateikti pačiame spaudinyje.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti spaudinio su palyginamąja analize ir taupymo patarimais kopiją. Dokumentais pagrindžiamas vartotojų tikslinės grupės dydis.

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP – tai spaudinį su palyginamąja analize ir taupymo patarimais gavusių energijos tiekėjo vartotojų skaičius.

Jei spaudinys teikiamas kaip priedas prie sąskaitos, laikoma, kad tikslinė grupė – visi energijos tiekėjo sąskaitas gaunantys energijos tiekėjo vartotojai.

7.5. Viešinio renginys, apimantis energijos vartojimo efektyvumo didinimą

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, informacija, patarimai susiję su energijos vartojimo efektyvumo didinimu, vartotojams pateikiama viešinio renginio, kurį organizuoja energijos tiekėjas, metu.

Informacijos viešinio renginys turi apimti energijos vartojimo efektyvumo didinimo temas ir būti orientuotas į vartotojų, kuriai aktuali ši informacija, tikslinę grupę.

Viešinio renginio metu pateikiama informacija yra daugiau teorinio pobūdžio – konkrečia tema.

Energijos tiekėjai turi sudaryti sąlygas vartotojams dalyvavimo viešinio renginyje faktą įtvirtinti registracija į renginį ir parašu. Jei renginys yra vykdomas nuotoliniu būdu, reikalinga pateikti įrašą, bendrą dalyvių nuotolinio susitikimo nuotrauką ir dalyvių sąrašą (prie dalyvio pavardės nurodant atstovaujimą įstaigą ir pan.).

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti įvykusio viešinio renginio aprašymą bei renginio metu pateiktos informacijos apžvalgą, santrauką. Taip pat turi būti pateikti viešinio renginio faktą bei dalyvių skaičių pagrindžiantys dokumentai.

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP - tai viešinimo renginyje dalyvavusių energijos tiekėjo vartotojų skaičius. Jei renginyje dalyvauja ne tik renginį organizuojančio energijos tiekėjo vartotojai, Energijos tiekėjas atsiskaito tik už savo vartotojus, t.y. renginyje dalyvavusių vartotojų tikslinė grupė yra tik minėto energijos tiekėjo vartotojai. Energijos sutaupymas ir susitarimų tikslo (ne mažiau kaip 1 procentas patiektos energijos) siekimas yra skaičiuojami nuo energijos tiekėjo patiektos energijos kiekio jo vartotojams.

7.6. Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą

Šio tipo ŠKP įgyvendinimo galimybė priklauso nuo energijos tiekėjo vartotojo iniciatyvos, kai vartotojas konkrečiais, jam aktualiais energijos vartojimo efektyvumo didinimo klausimais elektroniniu paštu, internetu ar telefonu kreipiasi į energijos tiekėją.

Energijos tiekėjas turi registruoti vartotojo prašymus.

Kai vartotojas kreipiasi į energijos tiekėją telefonu, pastarasis turi registruoti skambučius ir tai, kokia tema (susijusia su energijos vartojimo efektyvumo didinimu) buvo bendraujama.

Taip pat energijos tiekėjas turėtų registruoti ir vartotojo kreipimąsi pateikiant klausimus el. paštu ar internetu.

Jeigu per metus laiko į Energijos tiekėją konsultacijos vartotojai nesikreipė, šio tipo ŠKP negali būti laikoma įgyvendinta. Energijos tiekėjui neįvykdžius veiksmų, sukuriančių energijos vartojimo sumažinimo efektą, nėra galimybės traktuoti, kad vartotojai sumažino energijos vartojimą dėl Energijos tiekėjo poveikio.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti vartotojų konsultacijos faktą ir skaičių pagrindžiančius dokumentus. Pateikta vartotojams konsultacijų metu suteikta informacija (pilnas tekstas) ir (ar) nuorodos į šią informaciją.

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP - tai prašymus dėl konsultacijų elektroniniu paštu, internetu ar telefonu pateikusių energijos tiekėjo vartotojų skaičius.

7.7. Konsultacijos atvykus pas vartotoją

Šio tipo ŠKP įgyvendinimo išskirtinumas – tai, kad energijos vartojimo efektyvumo klausimais konsultuojama **atvykus pas vartotoją**.

Pagrindiniai energijos tiekėjo veiksmai įgyvendinant ŠKP:

- Nuvykti pas vartotoją į objektą;
- Apžiūrėti vartotojo energetines sistemas ir įrenginius;
- Nustatyti energetinių sistemų ir įrenginių veikimo netikslumus/trikdžius ir trūkumus, ar energijos vartojimo efektyvumo galimybes vartotojo objekte;
- Pateikti patarimus nustatytiems trikdžiams ir (ar) trūkumams šalinti, spręsti problemas, taip pat pasiūlymą ir patarimų medžiagą energijos vartojimo efektyvumui didinti.

Surašyto konsultacijos vietoje protokolą bei sudaryti sąlygas vartotojui konsultacijos faktą patvirtinti parašu. Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti konsultacijų atvykus pas vartotoją faktą pagrindžiančius dokumentus (su vartotojo kontaktiniais duomenimis). Taip pat pateikiamas konsultacijų metu vartotojui energijos vartojimo efektyvumo klausimais suteiktos informacijos aprašymas.

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP – tai vartotojų skaičius, kuriems konsultacijos suteiktos atvykus pas juos.

7.8. Energijos matuoklių ar kitokios matavimo įrangos skolinimas

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, energijos tiekėjas vartotojui skolina energijos matuoklius ar kitą įrangą, kurią vartotojas panaudoja atlikdamas matavimus.

Vartotojams trūksta informacijos apie tokios ŠKP prieinamumą ir teikiamą naudą, todėl energijos tiekėjai turėtų suteikti informaciją apie tokią galimybę.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti Energijos matavimo įrangos skolinimo faktą patvirtinančius dokumentus. Tai pat pateikiami ir faktą įrodantys duomenys, dokumentai (pvz. atliktų matavimų nuotraukos, parengtos išvados).

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP – tai vartotojų, kurie pasinaudojo energijos tiekėjo paskolinta energijos matavimo įranga, skaičius.

7.9. Energetinių sistemų ir įrenginių efektyvaus eksploatavimo mokymai

Įgyvendinant šio tipo ŠKP, energijos tiekėjas rengia energetinių sistemų ir įrenginių efektyvaus eksploatavimo mokymus vartotojams. Mokymų tikslas yra šviesti ir konsultuoti vartotojus apie energiją taupančias priemones ir sprendimus.

Mokymuose be teorinių žinių išdėstymo, turėtų būti pateikta ir praktinių užduočių, patarimų mokymų dalyviams.

Šia veikla siekiama Edukuoti energijos tiekėjo vartotojus. Tai gali būti pastatų savininkai, daugiabučių namų savininkų bendrijų pirmininkai ar jų atstovai, įstaigų atstovai. Mokymuose dalyvaujantys pastato šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojai, daugiabučių namų administratoriai, administruojančios įmonės nėra laikomi vartotojų tiksline grupe. Tokiu atveju, mokymuose, kartu su prižiūrėtojais/administratoriais, turėtų dalyvauti energijos tiekėjo vartotojai arba jų atstovai. Sutaupytos energijos kiekis tokiu atveju apskaičiuojamas pagal mokymuose dalyvavusiems energijos tiekėjo vartotojams parduotą energijos kiekį.

Mokymų dalyvius reikalinga registruoti ir sudaryti sąlygas jiems mokymų faktą patvirtinti parašu.

Tais atvejais, kai tuose pačiuose šildymo sistemų ar šilumos punktų efektyvaus eksploatavimo mokymuose dalyvauja tiek už šildymo sistemų, šilumos punktų priežiūrą atsakingi

asmenys, tiek pastatų savininkai, bendrijų atstovai, registruojant dalyvius, t. y. nurodytas jo statusas (ar jis pastato savininkas, bendrijos pirmininkas, ar tik šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojas). Įgyvendintos ŠKP energijos sutaupymai turi būti paskaičiuoti tik pagal pateiktą energijos kiekį tiems pastatams, kurių savininkai (ar jų atstovai) dalyvavo mokymuose.

Energijos tiekėjas norėdamas pagrįsti priemonės įgyvendinimą, turi pateikti mokymo faktą pagrindžiančius dokumentus, dalyvių kontaktinius duomenis bei mokymų medžiagą (pilną tekstą) ir (ar) nuorodą į šią medžiagą.

Siekiant, kad informacija energijos vartojimo efektyvumo didinimo tema pasiektų vartotojus, kurie nėra susibūrę į daugiabučių bendrijas, daugiabučio gyventojus gali atstovauti tame nekilnojamo turto vienetu gyvenantis asmuo, kuris registruojant į renginį nurodo (be išimties):

- Vardą ir pavardę;
- Gyvenamosios vietos adresą;
- Kontaktinį telefono numerį;
- Elektroninį paštą.

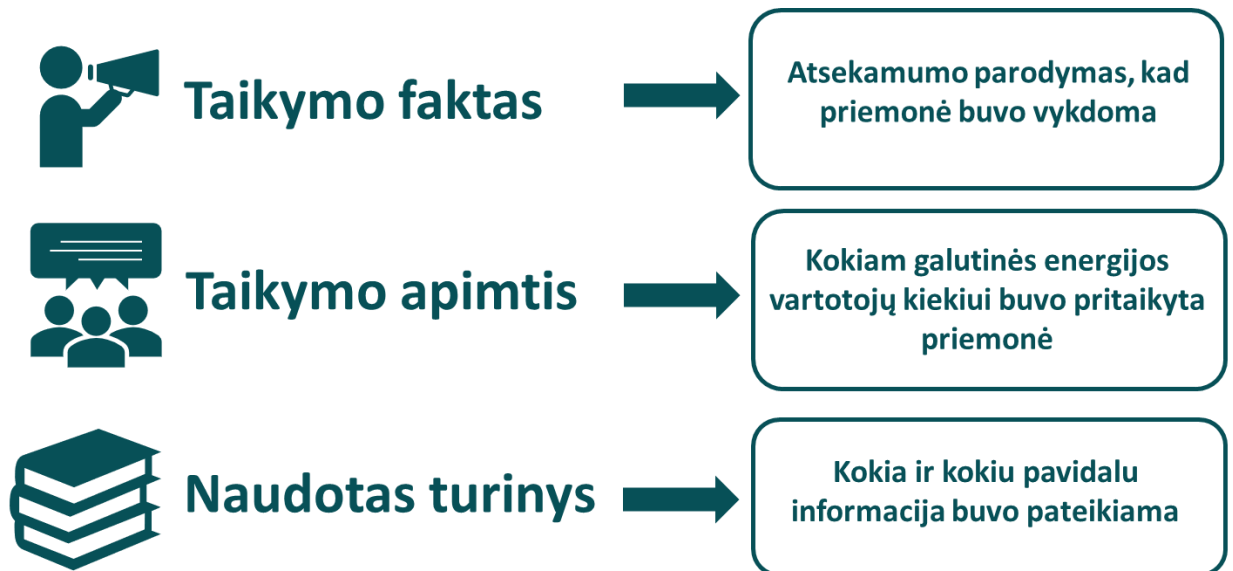
Šių duomenų poreikis grindžiamas atsekamumo poreikiu. Vykdamas ŠKP įgyvendinimo patikros procedūras atsitiktine tvarka gali būti susisiekiama su mokymų dalyviais. Nesant galimybės to padaryti arba kontaktiniam asmeniui paneigus dalyvavimo faktą, susijusi sutaupymų dalis nebūtų laikoma tinkama vertinti kaip sutaupyta.

Vartotojų tikslinės grupės dydis įgyvendinant šio tipo ŠKP – tai mokymuose dalyvavusių energijos tiekėjo vartotojų skaičius. Šiuo atveju tikslinei vartotojų grupei priklauso pastatų savininkai, daugiabučių namų savininkų bendrijų pirmininkai ar jų atstovai, daugiabučių namų gyventojai, įstaigų atstovai.

Mokymuose dalyvaujantys pastato šildymo ir karšto vandens sistemų prižiūrėtojai, daugiabučių namų administratoriai, administruojančios įmonės nėra laikomi vartotojų tikslinė grupe.

8. Veiklos vykdymo pagrindimas

Energijos tiekėjas kasmet už praėjusiais metais (ataskaitiniais kalendoriniais metais) įgyvendintas ŠKP atsiskaito LEA iki vasario 15 d. pateikdamas metinę ataskaitą ir dokumentus ar jų kopijas arba kitą jo nuomone reikalingą informaciją, kuri tinkamai pagrįstų metinėje ataskaitoje nurodytą ŠKP įgyvendinimą (13 pav.).

13 pav. ŠKP įgyvendinimo faktą pagrindžianti informacija

Pagal ŠKP tipą energijos tiekėjai savo nuožiūra gali pateikti ir kitus dokumentus ar informaciją, kuri tinkamai patvirtintų ir (ar) pagrįstų tiekėjo atitinkamais metais vykdytą galutinių vartotojų švietimo ir konsultavimo veiklą. Detaliau pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė. Pagal ŠKP tipą, energijos tiekėjas turi pateikti ŠKP įgyvendinimą patvirtinančius ir (ar) pagrindžiančius arba kitus dokumentus

Eil. Nr.	Švietimo ir konsultavimo priemonės tipas	Švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimą patvirtinantys ir (ar) pagrindžiantys dokumentai ir kita informacija
1.	Informacijos skelbimas interneto svetainėje	1. Tikslus adresas, kur tiekėjas savo interneto svetainėje paskelbė informaciją. 2. Informacijos pateiktos tinklapyje PDF kopija.
2.	Informacijos skelbimas spaudoje ar spaudiniuose	1. Informacija paskelbta spaudoje ar spaudiniuose (pilnas tekstas). 2. Sandorį su spaudos ar spaustuvės atstovais įrodantys dokumentai. 3. Kiti įvykdymo faktą patvirtinantys įrodymai.
	Informacijos skelbimas televizijoje ir radijuje	1. Informacija paskelbta televizijoje ar radijuje (internetinė nuoroda į paskelbtą informaciją, ar televizijos, radijo laidos įrašas). 2. Sandorį su televizijos ar radijo atstovais įrodantys dokumentai.

Eil. Nr.	Švietimo ir konsultavimo priemonės tipas	Švietimo ir konsultavimo priemonių įgyvendinimą patvirtinantys ir (ar) pagrindžiantys dokumentai ir kita informacija
3.	Palyginamosios analizės vartotojų grupėje kartu su energijos taupymo patarimais teikimas spaudinyje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Spaudinys (ar jo kopija). 2. Sandorį su spaudos ar spaustuvės atstovais įrodantys dokumentai. 3. Kiti įvykdymo faktą patvirtinantys įrodymai.
4.	Projektų viešinimo renginys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektų viešinimo renginio informacija (renginyje pateikta viešinimo medžiaga). 2. Renginio faktą bei dalyvių skaičių pagrindžiantys dokumentai.
5.	Konsultacijos elektroniniu paštu, tiesiogiai internetu ar telefonu gavus vartotojo prašymą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vartotojo prašymą bei konsultacijos faktą ir skaičių pagrindžiantys dokumentai. 2. Vartotojams pateikta informacija (pilnas tekstas) ir (ar) nuorodos į šią informaciją).
6.	Konsultacijos atvykus pas vartotoją	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vartotojų konsultacijos faktą ir skaičių pagrindžiantys dokumentai. 2. Vartotojų tikslinės grupės kontaktiniai duomenys.
7.	Energijos matuoklių ar kitokios matavimo įrangos skolinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Energijos matavimo įrangos skolinimo faktą patvirtinantys dokumentai. 2. Panaudojimo faktą įrodantys duomenys, dokumentai.
8.	Energetinių sistemų ir įrenginių efektyvaus eksploataavimo mokymai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dalyvių mokymų medžiaga (pilnas tekstas) ir (ar) nuorodos į šią medžiagą. 2. Dalyvių mokymo faktą pagrindžiantys dokumentai, dalyvių (tikslinės grupės) kontaktiniai duomenys. 3. Jei priemonė buvo įgyvendinta per kitus asmenis ar dalyvaujant kitų asmenų veiklose, vadovautis Aprašo 10 ir 15 punktais.

Šaltiniai

1. Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo [įstatymas Nr. XII-2702](#). Įstatymas **įtvirtina pareigą** energijos tiekėjams sudaryti su Energetikos ministerija susitarimus dėl **energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo**.
2. Lietuvos Respublikos energetikos ministro [2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221](#) patvirtintas Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo **tvarkos aprašas**. Pagal tvarkos aprašą **Viešajai įstaigai Lietuvos energetikos agentūrai pavedama vykdyti įgaliosios įstaigos funkcijas ir vykdyti pagal šio įsakymo 1 punkte nurodytą aprašą teikiamų ataskaitų patikrinimą, analizę, duomenų kaupimą ir sisteminimą bei apibendrinimą**.
3. Lietuvos Respublikos energetikos ministro [2016 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 1-320](#) patvirtintas Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių sutaupytos energijos apskaičiavimo ir priežiūros tvarkos aprašas.
4. Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo [2016 m. lapkričio 3 d. įstatymas Nr. XII-2702](#).
5. Ataskaitos už praėjusius metus [apie švietimo ir konsultavimo susitarimų įgyvendinimą](#) (pagal energijos tiekėjų pateiktus duomenis).
6. Energijos tiekėjų susitarimų įgyvendinimas. Viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra. Prieiga per internetą: <https://www.ena.lt/energijos-tiekeju-susitarimu-igyvendinimas/>

Priedai

1 priedas. Ataskaitos formos paruošimas ir pagrindinių duomenų apie energijos tiekėją pildymas

Pildymo instrukcija susideda iš dviejų dalių:

1. Bendrosios formos naudojimo gairės – aprašomas failo funkcionalumas ir bendrieji naudojimo principai;
2. Informacijos apie švietimo ir konsultavimo priemonę pildymas – detalizuojami įgyvendintos priemonės informacijos pateikimo žingsniai.

Pastebėjus nekorektišką formos funkcionavimą – prašome informuoti apie pastebėtą problemą el.paštu: skp@ena.lt pateikiant trumpą situacijos aprašymą ir kontaktus, kuriais būtų galima susisiekti esant poreikiui.

2 priedas. Bendrosios formos naudojimo gairės

1. Ataskaitos forma pildoma **tik pilka** spalva pažymėtuose laukeliuose. Kiti duomenys bus apskaičiuoti automatiškai.
2. Tarp .xlsx failo lapų susirasti „Suvestinė“ ir pasirinktį šį lapą (**1 priedo pav., 1-uoju** numeriu pažymėtas žingsnis).

Tiekėjo pavadinimas	
Susitarimas (Data, Susitarimo Nr.)	
Metai už kuriuos pateikiama ataskaita	
Tiekėjo bendras vartotojų skaičius, vnt	
Tiekėjo bendras, vartotojams patiektas energijos kiekis per kalendorinius metus, GWh	
1 proc. dalis bendro patiekto vartotojams energijos kiekio per ataskaitinius metus, GWh	0,00 GWh

Eil.Nr.	Priemonės pavadinimas	Švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimo pradžia ir pabaiga	Vartotojų tikslinė grupė	Va tikslindyc
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

► Suvestinė Priemonė_1 Priemonė_2 Priemonė_3 Priemonė_4 Priemonė_5 Priemonė_6 Priemonė_7 Priemonė_8
--

1 priedo pav.

3. **Suvestinėje** reikia užpildyti pagrindinę informaciją apie Tiekėją **pilka spalva pažymėtuose laukeliuose** (Žr. **1 priedo pav.**, **2-uju** numeriu pažymėtas žingsnis). Šios informacijos pildyti kiekvienai priemonei atskirai neberekės, ji automatiškai atsiras visuose priemonių lapuose.
4. Informacija apie kiekvieną švietimo ir konsultavimo **priemonę** turi būti pildoma atskiruose .xlsx dokumento lapuose (Žr. **2 priedo pav.**)

	A	B	C	D	F
1					
2					
3				Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos aprašo 2 priedas	
4					
5					
6					
7					
8					Ar teisingai užpildyta?
9		1.	Susitarimas (Data, Nr.)		Reikalinga užpildyti Suvestinės lapelį!
10		2.	Energijos tiekėjo pavadinimas		Reikalinga užpildyti Suvestinės lapelį!
11		3.	Ataskaitiniai metai	0	Reikalinga užpildyti Suvestinės lapelį!
12		4.	Švietimo ir konsultavimo priemonės pavadinimas		Reikalinga pasirinkti priemonę iš susitarimo su LR Energetikos ministerija!
13		5.	Švietimo ir konsultavimo priemonės detalus aprašymas (švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimo trumpas vykdytos veiklos (būdo bei priemonių) aprašymas, vykdytojai, arba pranešėjai, įgyvendinimą pagrindžiančių dokumentų pavadinimas (vartotojų, kurie buvo šviečiami ir konsultuojami sąrašas, mokymų programa, protokolas, fotonuotraukos (jeigu yra) ir (arba kt.)), nuoroda internete apie švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimą (jeigu yra) ir/arba kt.)		Reikalinga užpildyti!
14		6.	Švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimo pradžia ir pabaiga		Reikalinga užpildyti!
15		7.	Vartotojų tikslinė grupė		Reikalinga užpildyti!
16		8.	Vartotojų tikslinės grupės dydis švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimo metu, vnt.		Reikalinga užpildyti!
17		9.	Vartotojų tikslinės grupės vidutinis metinis energijos suvartojimas, GWh		Reikalinga užpildyti!
18		10.	Tiekėjo bendras vartotojų skaičius per ataskaitinius metus, vnt.		
19		11.	Tiekėjo bendras patiektas vartotojams energijos kiekis per ataskaitinius kalendorinius metus, GWh		
20		12.	1 proc. dalis bendro patiekto vartotojams energijos kiekio per ataskaitinius metus, GWh		Reikalinga užpildyti Suvestinės lapelį!
21		13.	Taikytas energijos sutaupymo koeficientas		
22		14.	Apskaičiuota sutaupyta energija vartotojų tikslinei grupei, GWh		
23		15.	Išlaidos švietimo ir konsultavimo priemonei įgyvendinti, Eur		Reikalinga užpildyti!
24		16.	Patvirtimu, kad pateikti duomenys yra teisingi.		
25					

Priemonių lapai

← Suvestinė **Priemonė_1** Priemonė_2 Priemonė_3 Priemonė_4 Priemonė_5 Priemonė_6 Priemonė_7 Priemonė_8 Priemonė_9 Priemonė_10 Priemonė_11 Priemonė_12 Priemonė_13 Priemonė_14 Priemonė_15 Priemonė_16 Priemonė_17 Priemonė_18 Priemonė_19 Priemonė_20 Priemonė_21 Priemonė_22 Priemonė_23 Priemonė_24 Priemonė_25 →

2 priedo pav.

5. Formoje numatyta 15 priemonių.

3 priedas. Informacijos apie švietimo ir konsultavimo priemonę pildymas

Informacija pildoma tik **pilkai** paryškintuose laukeliuose.

1 žingsnis: atsidarius priemonės lapą (Pvz: **Priemonė_1, žr. 3 priedo pav.**). **1-uoju** numeriu pažymėti laukeliai yra užpildyti automatiškai, jei viskas buvo daroma paeiliui. Šie duomenys buvo pateikiami **Suvestinės** lape.

2 žingsnis: užvesti pelės žymeklį ant **2-uoju** numeriu pažymėto laukelio (šalia esančio ataskaitos laukelio „Švietimo ir konsultavimo priemonės pavadinimas“) ir paspausti kairįjį pelės klavišą.

3 žingsnis: išskleisti priemonių pavadinimų sąrašą (žr. **3 priedo pav.**) paspaudus ant **3-uoju** numeriu paveikslėlyje pažymėtos vietos. Paspaudus **3.1** numeriu pažymėtą simbolį galima matyti žemiau sąrašė esančias priemones.

4 žingsnis: iš atsiradusio sąrašo pasirinkti švietimo konsultavimo priemonę.

Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo priemonės ataskaita	
1.	Susitarimas (Data, Nr.)
2.	Energijos tiekėjo pavadinimas
3.	Ataskaitiniai metai
4.	Švietimo ir konsultavimo priemonės pavadinimas
5.	Švietimo ir konsultavimo priemonės detalus aprašymas (švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimo trumpas vykdytos veiklos (būdo bei priemonių) aprašymas, vykdytojai, arba pranešėjai, įgyvendinimą pagrindžiančių dokumentų pavadinimas (vartotojų, kurie buvo šviečiami ir konsultuojami sąrašas, mokymų programa, protokolas, fotonuotraukos (jeigu yra) ir (arba kt.)), nuoroda internete apie švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimą (jeigu yra) ir/arba kt.)

3 priedo pav.

Pastaba: reikalinga atkreipti dėmesį į energijos rūšį nurodytą priemonės pavadinimo pradžioje.

5 žingsnis: Laukeliuose, kurių viršutiniame dešiniajame kampe matomas raudonos spalvos žymėjimas užvedus pelės žymeklį (žr. **4 priedo pav.**, pažymėta **5-uoju** numeriu paveikslėlyje) automatiškai pasirodo paaškinantis komentaras.

5.	Švietimo ir konsultavimo priemonės detalus aprašymas (švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimo trumpas vykdytos veiklos (būdo bei priemonių) aprašymas, vykdytojai, arba pranešėjai, įgyvendinimą pagrindžiančių dokumentų pavadinimas (vartotojų, kurie buvo šviečiami ir konsultuojami sąrašas, mokymų programa, protokolas, fotonuotraukos (jeigu yra) ir (arba kt.)), nuoroda internete apie švietimo konsultavimo priemonės įgyvendinimą (jeigu yra) ir/arba kt.)	<p>Priemonės aprašymas turi būti išsamus, aprašytas Tiekėjo vykdytos priemonės veiklos. Šios veiklos tiesiogiai apie energijos taupymą. Taip rekomenduojama pateikti nuorodas į priemonės įgyvendinimą pagrindžiančią dokumentaciją, nurodant dokumento datą, numerį ir pavadinimą.</p> <p>Reikalinga užpildyti!</p>
----	--	--

4 priedo pav.

6 žingsnis: atsižvelgiant į komentarus reikalinga pateikti informaciją visuose **pilka** spalva paryškintuose laukeliuose. Užpildžius reikiamus laukelius šalia lentelės esantys raudonai užrašyti įspėjamieji komentarai pranyksta (žr. **5 priedo pav.**). T. y. užpildžius **6-uoju** numeriu pažymėtą

laukelį komentaras „Reikalinga užpildyti!“ nebus matomas. Teisingai užpildžius formą minėtų komentarų turi nelikti.

6.	Švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimo pradžia ir pabaiga	2021 01 - 2021 12	
7.	Vartotojų tikslinė grupė	Namų ūkiai daugiabučiuose namuose	
8.	Vartotojų tikslinės grupės dydis švietimo ir konsultavimo priemonės įgyvendinimo metu, vnt.		6 Reiklinga užpildyti!

5 priedo pav.

7 žingsnis: 7-uoju numeriu pažymėtų laukelių, kurie yra baltos spalvos (žr. 6 priedo pav.), duomenys užsipildo automatiškai pagal suvestinėje įvestus duomenis. 8-uoju ir 9-uoju numeriu pažymėti laukeliai taip pat užsipildo automatiškai, pagal ataskaitoje pasirinktus duomenis (šių skaičių koreguoti **negalima**).

10	Tiekėjo bendras vartotojų skaičius per ataskaitinius metus, vnt.	
11	Tiekėjo bendras pateiktas vartotojams energijos kiekis per ataskaitinius kalendorinius metus, GWh	
12	1 proc. dalis bendro pateikto vartotojams energijos kiekio per ataskaitinius metus, GWh	
13	Taikytas energijos sutaupymo koeficientas	0,0025 8
14	Apskaičiuota sutaupyta energija vartotojų tikslinei grupei, GWh	0,00 GWh 9

6 priedo pav.

8 žingsnis: beliko užpildyti likusius pilkuosius laukelius (žr. 7 priedo pav.).

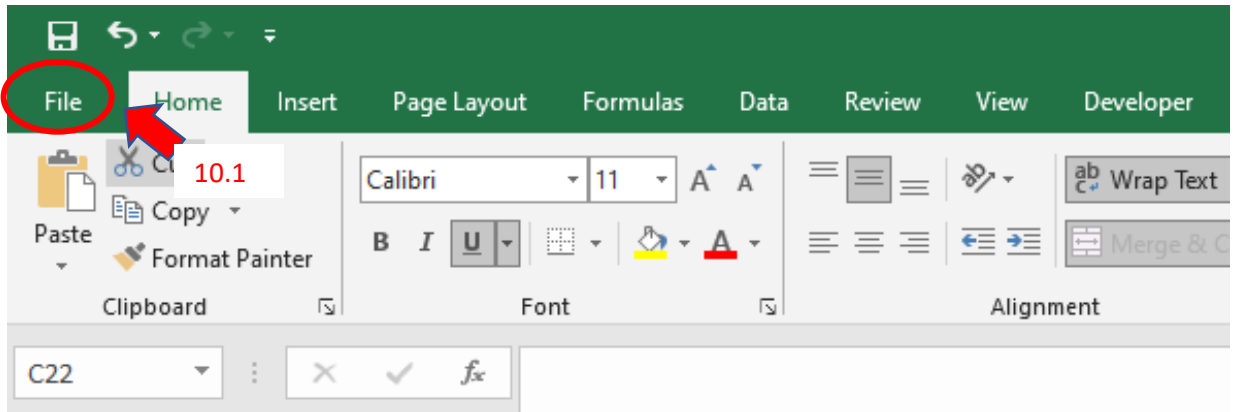
15	Išlaidos švietimo ir konsultavimo priemonei įgyvendinti, Eur	
16	Patvirtinu, kad pateikti duomenys yra teisingi.	
17	Duomenis pateikusio asmens pareigos, parašas, vardas ir pavardė	
18	Duomenis pateikusio asmens kontaktinė informacija (telefono Nr., el. paštas)	

7 priedo pav.

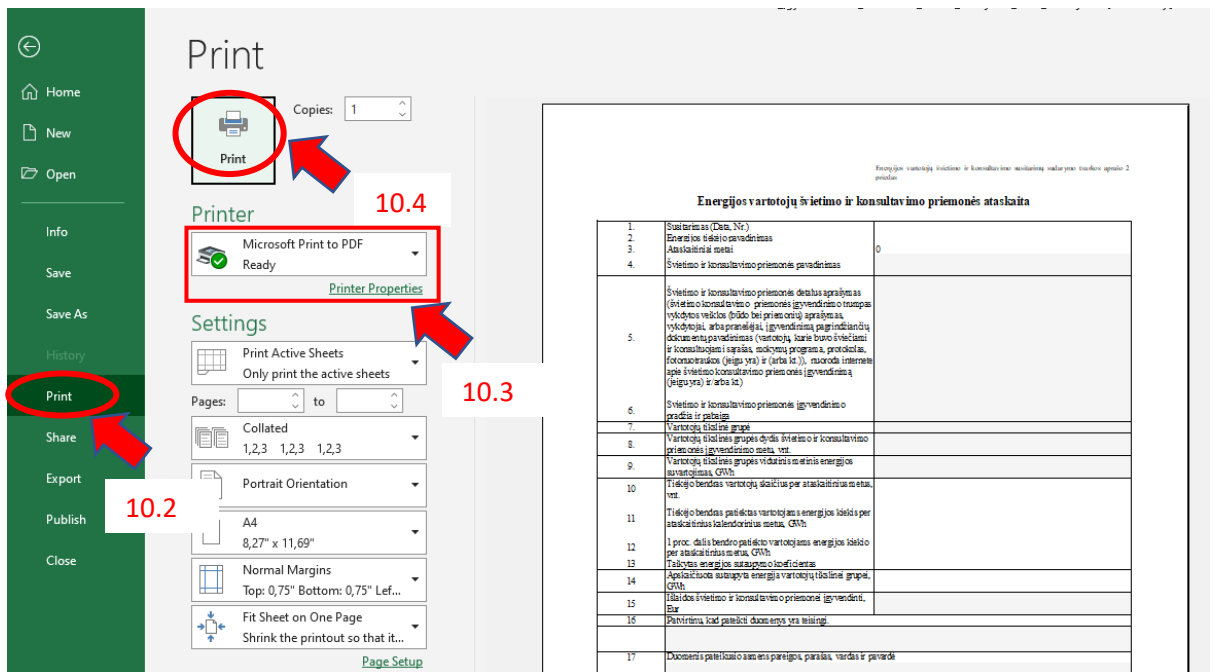
9 žingsnis: užpildžius visus reikiamus ataskaitos lapus ir grįžus į suvestinės lapą **nieko pildyti nebereikia**, nes visi reikalingi laukeliai bus užsipildę automatiškai.

10 žingsnis: užpildžius ataskaitą, ją atsispausdinti galima viršutiniame meniu pasirinkus „File“/“Failas“ (žr. 8 priedo pav., 10.1 žingsnis), tuomet „Print“/“Spausdinti“ (žr. 9 priedo pav., 10.2 žingsnis). Atsiradusiame lange pasirinkti norimą spausdinimo būdą (10.3 žingsnis: šioje vietoje galima pasirinkti spausdinti popierinę versiją spausdintuvu arba sukurti PDF failą). Pasirinkus

spausdinimo būdą dar kartą spausti „Print“/“Spausdinti“ (10.4 žingsnis). Jokių parametru spausdinimui koreguoti nereikia, forma yra paruošta spausdinimui.

8 priedo pav.

9 priedo pav.

11 žingsnį reikia kartoti su suvestine ir kiekvienu švietimo ir konsultavimo priemonės ataskaitos lapu.